

Steen Marquard Rasmussen, 2005:

Udkrystallisering af 10 præstetyper i Århus Stift

Indhold

1. Indledning	3
2. Klyngeanalyser	6
2.1. Undervisning.....	6
2.2. Antallet af gudstjenester og kirkelige handlinger.....	7
2.3. Folkelig formidling	8
2.4. Sjælesorg.....	9
2.5. Organisationsarbejde.....	11
3. Kombination af klyngeanalyserne	13
3.1. Undervisning OG antal gudstjenester og kirkelige handlinger	13
3.2. Antal gudstjenester og kirkelige handlinger OG Folkelige formidlingsopgaver OG Undervisning	13
3.3. Antal gudstjenester og kirkelige handlinger OG sjælesorgssamtaler OG Folkelige formidlingsopgaver OG Undervisning	14
3.4. Det samlede antal præstetyper og deres udbredelse	14
4. Præstetyper	16
4.1. Metode.....	16
4.2. Præstetype 1: 'Få opgaver'	18
4.3. Præstetype 2: 'Nogle organisatoriske opgaver'.....	19
4.4. Præstetype 3: 'Især sjælesorgsopgaver'.....	21
4.5. Præstetype 4 'Især undervisningsopgaver'	22
4.6. Præstetype 5: 'Især gudstjenester og kirkelige handlinger'.....	23
4.7. Præstetype 6: 'Sjælesorg og organisation'.....	24
4.8. Præstetype 7: 'Gudstjenester, kirkelige handlinger og sjælesorg'.....	25
4.9. Præstetype 8: 'Undervisning og organisation'.....	26
4.10. Præstetype 9: 'Sjælesorg, undervisning og organisation'	27
4.11. Præstetype 10: 'Mange opgaver'	28
4.12. Social- og pastoratsprofiler på tværs	29
5. Præstetyper relateret til køn og alder	31
6. Præstetyper relateret til anciennitet og urbanisering	35
7. Bilagstabeller til klyngeanalyser	39
7.1. undervisning.....	39
7.2. Antallet af gudstjenester og kirkelige handlinger.....	41
7.3. Folkelig formidling – 1. forsøg	44
7.4. Folkelig formidling – 2. forsøg	46
7.5. sjælesorg	48
7.6. Organisationsarbejde.....	50

8. Bilagstabel til præstetypernes arbejdsprofil	52
9. Bilagstabeller til korrespondanceanalyserne.....	54
9.1. Præstetyper relateret til køn og alder	54
9.2. Præstetyper relateret til anciennitet og urbanisering	55
10. Litteratur	57

1. Indledning

Det er velkendt, at man skal lede længe efter gennemsnitspræsten i gennemsnitssognet. Derfor taler man af og til om mandlige og kvindelige præster *eller* om ældre og yngre præster *eller* om land- og bypræster. Hvis gennemsnitsbetragtningen er for grov, forsøger vi med andre ord ofte at udforme begrebspar, der angiver en simpel skala. Vort sprog er så rig på sådanne skalaer (tænk blot på stor/lille, god/ond, smuk/grim), at vi må sige, at det ligger til den menneskelige natur at tænke på den måde. Sådanne stereotyper er nyttige, fordi vi kun kan overskue den komplekse virkelighed ved at forenkle den. Prisen for forenklingen er dog ofte, at vi samtidig får dannet fordomme – "fortæl mig hvor du bor, og jeg skal sige dig, hvilken præst du er".

Hvad er alternativet hertil? I undersøgelsen af præstearbejdet i Århus Stift har vi fået svar fra 268 af stiftets 279 præster¹. I en kamp mod forenklede betragtninger via gennemsnit eller begrebspar ville det derfor være nærliggende at sige: Nej, der findes lige så mange måder at være præst på i Århus Stift, som der er præster i stiftet.

Det alternativ lider af flere svagheder: For det *første* er det givetvis forkert. Godt nok lever vi i individualiseringens tidsalder, men med mindre vi bevæger os ud i ligegyldige detailforskelle, er det nok ikke muligt at være præst på en måde, der aldrig før er set noget andet sted. For det *andet* indeholder dette alternativ ingen information. Hvis antallet af præstetyper blandt 276 præster er 276, har vi ingen mulighed for at overskue disse, og vi har ingen mulighed for at udpege nogle typer som mere udbredte end andre – de er jo alle lige udbredte, da de er repræsenteret af én og kun én person.

Jeg vil derfor i denne rapport gå efter et andet alternativ, der er styret af fire ting:

1. Jeg vil *kombinere flere dimensioner* med henblik på at konstruere et antal typer, der ligger et passende sted mellem én (dvs. tanken om gennemsnitspræsten som udtryk for alle præster) og 276 (dvs. tanken om, at hver eneste præst er sin egen type).
2. Dimensionerne er hentet fra de temaer, som spørgeskemaet til præsterne består af, det vil sige arbejdsopgaver vedrørende:
  - 2.1. undervisning
  - 2.2. antallet af gudstjenester og kirkelige handlinger
  - 2.3. folkelig formidling
  - 2.4. sjælesorg
  - 2.5. organisationsarbejde
3. Det skal være *ren matematik der styrer, hvorledes præsterne bliver grupperet* på hver dimension. Metodisk sker det på denne måde:
  - 3.1. Inden for hvert tema (jf. pkt. 2) foretages en klyngeanalyse² af de mest relevante spørgsmål. Formålet er at samle præsterne i grupper, der internt har svaret så *ens* som muligt på de valgte spørgsmål fra det pågældende tema samtidig med, at grupperne bliver så *forskellige* som muligt.

---

¹ Det giver en svarprocent på 96, hvilket jo normalt er en uopnåelig ønskesituation for en statistiker.

² Der anvendes såkaldte hierarkiske klyngeanalyser, hvis princip er beskrevet i Deichsel & Trampisch, 1985. Styrken ved den metode er, at den i forbindelse med gruppedannelsen relaterer alle svarpersoner til alle andre svarpersoner. Da metoden er meget regnekrævende kan den kun anvendes på nogenlunde små datasæt, og det viser sig, at metoden lige akkurat går an til de foreliggende data med 276 personer.

- 3.2. Det tilstræbes at danne 2-3 grupper pr. tema/dimension for ikke at få et helt uoverskueligt antal typer, når grupperne fra hvert tema til sidst kombineres.
- 3.3. For hvert tema bliver det testet, om de dannede grupper har svaret signifikant forskelligt³ på de spørgsmål fra de pågældende tema, der indgår i analysen⁴. Og hovedreglen er, at kun forskelle, der "overlever" denne test, bliver præsenteret i rapporten⁵.

³ At en forskel er statistisk signifikant vil sige, at forskellen mellem de dannede præstegrupper er så stor, at det er usandsynligt, at forskellen er opstået tilfældigt. Kun forskelle, der *ikke* med rimelighed kan tilskrives tilfældigheder, er værd at hæfte sig ved.

⁴ Da vort datamateriale ikke er en stikprøve, men en såkaldt totaltælling (dvs. at stort set alle præster i stiftet indgår i materialet), er det relevant at spørge, om det er nødvendigt at foretage disse tests. Umiddelbart kunne man nemlig tænke, at når vi nu har fået svar fra (stort set) alle i stiftet, så må også alle de forskelle og sammenhænge, vi finder, være reelle. Hvorfor skulle det ikke være sådan? I hvilken forstand kan det give mening at tale om tilfældige udsving i den situation?

Af to grunde er selv vores totaltælling behæftet med tilfældige udsving, som vi ønsker at se bort fra, når vi søger efter forskelle og sammenhænge:

Den *første* grund er, at vort materiale alligevel blot bør betragtes som en stikprøve, bare på en anden måde end normalt tænkt: Vi søger nemlig ikke resultater, der kun gælder for 2003, hvor data er indsamlet. Vi ønsker at belyse præstearbejdets mangfoldighed i "denne tid", som kunne være periode 2000-2010, og det er for så vidt tilfældigt, at vi lige indsamler data fra 2003. Oprindeligt var det planen at samle oplysningerne ind i 2002. Det blev dog af forskellige årsager udskudt et år, men det kunne i princippet også tænkes, at de først blev indsamlet i 2004. Når vi "tilfældigvis" henter oplysningerne fra 2003, får vi samtidig de tilfældigheder med, der måtte være på spil i hvert at stiftets sogne netop det år. Uanset hvor nøjagtigt man registrer opgaverne, ville en registrering fra eksempelvis 2002 give et lidt andet resultat (eksempel: Hvis der et givet år tilfældigvis kom en influenzaepidemi i et område med mange ældre indbyggere, ville der tilfældigvis blive holdt flere begravelser dér på det tidspunkt). Vi kan altså sige, at vores population er "præstearbejdet i Århus Stift i 2000-2010", og fra den population trækker vi stikprøven "præstearbejdet i Århus Stift i 2003".

Den *anden* grund er, at et datasæt altid vil indeholde "visse variationer individerne imellem, der ikke har nogen umiddelbar forklaring" (Kreiner, 1999, s. 56), og som man derfor vil henregne under tilfældige udsving. Hvis enhver variation i en totaltælling skulle tillægges betydning, ville vi drukne i en uoverskuelig mængde af småvariationer. Så selv hvis stikprøven var lig med populationen, ville det give mening at bruge statistiske tests for at skille væsentlige og uvæsentlige variationer fra hinanden.

⁵ Testresultatet markeres med et symbol, hvor (+) og (*) kaldes svagt signifikant, mens (**) og (***) udtrykker en stærkt signifikant forskel eller sammenhæng. Symbolet (-) kan forekomme enkelte steder og betyder da, at den pågældende forskel bør tilskrives tilfældigheder og derfor ikke er værd at hæfte sig ved. En nærmere redegørelse for signifikanstests findes i S. Kreiner, 1999, s. 239-270. For statistisk interesserede kan det oplyses, at symbolerne henviser til sandsynligheden (p) for at begå den fejl at hævde en forskel eller sammenhæng, som reelt ikke er til stede. Denne form for fejl kaldes alfa-fejl og bliver nærmere beskrevet i Bortz, 1999, s. 112. Sandsynligheden for at begå sådanne fejl kan normalt aldrig blive 0, men bør være lille. Symbolerne har følgende betydning:

Symbol	Sandsynlighed for at begå alfa-fejl
-	$p > 0,10$
+	$p \leq 0,10$
*	$p \leq 0,05$
**	$p \leq 0,01$
***	$p \leq 0,001$

Som det ses, sættes signifikansniveauet ikke til det sædvanlige 0,05 men til 0,10. Begrundelsen herfor er – med en henvisning til Bortz, 1999, s. 122: "Innovative Forschungen in einem relativ jungen Untersuchungsgebiet, bei denen die Folgen einer fälschlichen Annahme von H_1 vorerst zu vernachlässigen sind, hätten also bei einem alfa-Niveau von 1% nur wenig Chancen, der Wissenschaft neue Impulse zu verleihen. In derartigen Untersuchungen ist deshalb auch ein alfa-Niveau von 10% zu rechtfertigen."

- 3.4. Da gruppedannelsen følger matematiske kriterier, er det som udgangspunkt et åbent spørgsmål, hvad der egentlig er den indholdsmæssige forskel mellem grupperne. Opgaven er derfor i forlængelse af analysen *at navngive de fremkomne grupper*. Afhængig af resultatet vil det være svært eller let, men under alle omstændigheder er navngivningen et udtryk for min tolkning.
4. Pkt. 1-3 vil give anledning til et ganske stort antal typer, som er mere eller mindre udbredte. For at nå frem til en *relevant* forenkling til et *overskueligt* antal typer et sted mellem én og 276, vil jeg herefter udvælge de præstetyper, der har en vis udbredelse. Det endelige antal typer kan ikke fastlægges på forhånd, da det i høj grad er bestemt af den struktur i datasættet, som klyngeanalysen skal afdække.
5. Når typerne er dannet bliver de herefter undersøgt nærmere med henblik på at belyse deres arbejds-, social- og pastoratsprofil.

Da nogle af de 276 præster ikke er ansat i fuldtidsstillinger, og da nogle ikke har været ansat i deres stilling i hele undersøgelsesåret, så er personerne blevet vægtet i forhold til kvote og fraværsperioder, eller med andre ord: Besvarelsene er blevet justeret således, at de repræsenterer fuldtidsstillinger. En præst, der kun har arbejdet et halvt årsværk tæller derfor kun som en halv person.

2. Klyngeanalyser

2.1. Undervisning

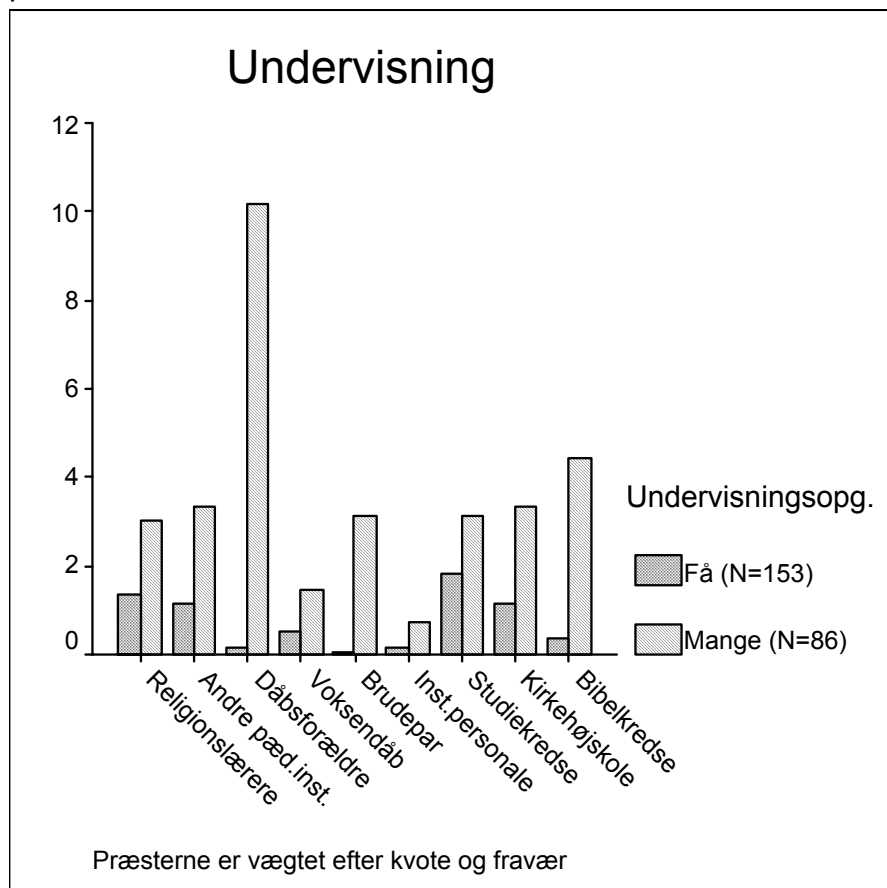
Undervisningsdimensionen bygger på følgende 9 oplysninger:

Tabel 1: Variabler til klyngeanalysen om undervisning

Variabelnavn	Antal møder/arrangementer på et år
B26.1	Antal faglige drøftelser om kristendom-religion med lærere
B28.1	Antal møder/telefonsamtaler med andre pædagogiske institutioner
B31.1	Antal møder med voksenundervisning af dåbsforældre
B32.1	Antal møder med undervisning i forbindelse med voksendåb
B34.1	Antal møder med voksenundervisning af brudepar
B35.1	Antal møder med undervisning af institutionspersonale
B36.1	Antal arr. med studiekredse
B37.1	Antal arr. med kirkehøjskole
B38.1	Antal arr. med bibelkredse

Note: Variabelnavnene er en teknisk betegnelse, der her og i andre tabeller er taget med, fordi de indgår i nogle af bilagstabellerne i afsnit 7, side 39, og derfor danner nøgle til at forstå disse.

Analysen resulterer i dannelsen af to grupper (klynger) af præster, hvis gennemsnitssvar på de 9 variabler fra Tabel 1 ser sådan ud:

Figur 1. De præcise tal fremgår af Tabel 25 på side 40.

Da flere af undervisningsopgaverne har relation til afviklingen af kirkelige handlinger, er det nærliggende at tænke, at den markante forskel mellem de to grupper af præster, som figuren viser, må have sammenhæng med antallet af kirkelige handlinger, herunder især dåb og vielse:

2.2. Antallet af gudstjenester og kirkelige handlinger

I spørgeskemaet har vi følgende oplysninger om antallet af gudstjenester og kirkelige handlinger:

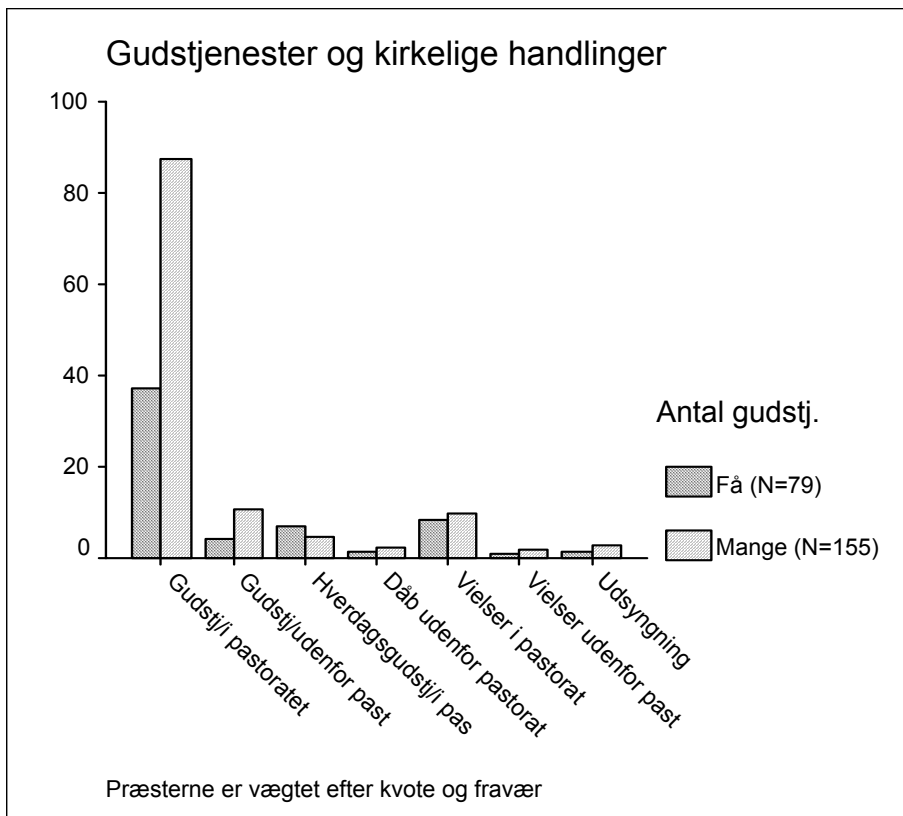
Tabel 2: *Variabler om antallet af gudstjenester og kirkelige handlinger i løbet af 2003*

Variabelnavn	Antal på et år
A01	Gudstjenester på søn- og helligdage i pastoratet
A02	Gudstjenester på søn- og helligdage udenfor pastoratet
A04	Hverdagsgudstjenester i pastoratet
A05	Dåb du har udført i pastoratet
A06	Dåb du har udført udenfor pastoratet
A07	Vielser du har udført i pastoratet
A08	Vielser du har udført udenfor pastoratet
A09	Konfirmandhold i løbet af skoleåret 2003-2004 (eksklusiv minikonfirmander)
A10	Bisættelser-begravelser du har udført i pastoratet
A11	Bisættelser-begravelser du har udført udenfor pastoratet
A12	Udsyngninger og urnenedsættelser
A13	Udkald til hjemmeberettelser

Hvis der viser sig en entydig sammenhæng mellem disse antal og de to præstegrupper fra Figur 1, så bliver det ikke nødvendigt at udforme en særlig dimension for antal gudstjenester og kirkelige handlinger. Hvis det eksempelvis viser sig, at gruppen med mange undervisningsopgaver også har signifikant flere af de handlinger, der fremgår af Tabel 2, så kan man simpelthen betragte de to dimensioner som én. Gruppen ville da kunne kaldes 'præster med mange opgaver vedrørende undervisning, gudstjenester og kirkelige handlinger'. Det viser sig dog, at så enkel ser verden ikke ud, jf. Tabel 26 på side 41.

Derfor foretages en selvstændig klyngeanalyse af de 12 oplysninger om antal gudstjenester og kirkelige handlinger⁶. Resultatet er dannelsen af to grupper præster, hvis gennemsnitlige antal gudstjenester og kirkelige handlinger varierer således:

⁶ Nærmere oplysninger herom ses i afsnit 7.2, s. 41ff.

Figur 2: De præcise tal fremgår af Tabel 29

Alle viste forskelle er signifikante og bortset fra antal hverdagsgudstjenester i pastoratet er retningen den samme, hvilket er baggrunden for navngivningen af de to grupper.

2.3. Folkelig formidling

Fra spørgeskemaets afsnit om folkelig formidling indgår følgende variabler i klyngeanalysen:

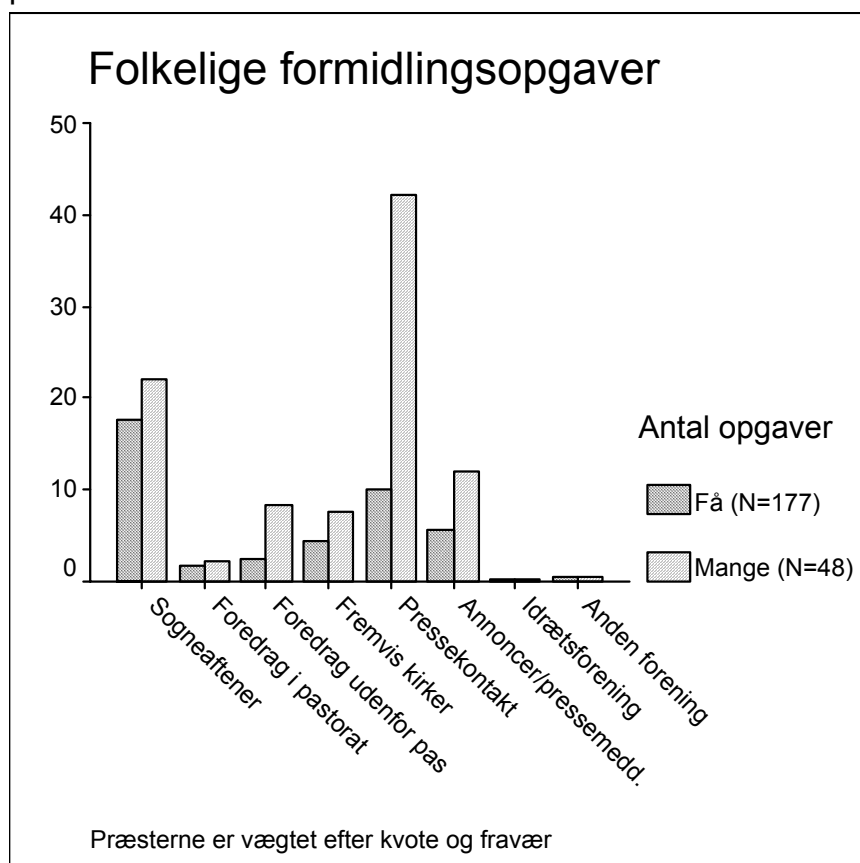
Tabel 3: Variabler om folkelig formidling i 2003

Variabelnavn	Antal på et år
C40	Antal sognemøder/sogneaftener (inkl. koncerter) i pastoratet
C42	Antal egne foredrag afholdt i pastoratet
C43	Antal egne foredrag afholdt udenfor pastoratet
C45 (-)	Antal dage brugt til menighedsrejser og udflugter
C46	Antal gange du har fremvist kirker
C47.4-recodet (-)	Redigerer du kirkebladet (alene eller sammen med andre)?
C48.1 (-)	Redigerer du en hjemmeside for sognet?
C49 * 12	Antal kontakter med pressen
C50.1	Antal annoncer/pressemeddelelser
C52.1 (-)	Involvering i højskoleforening
C52.2	Involvering i idrætsforening
C52.3 (-)	Involvering i spejderarbejde
C52.4 (-)	Involvering i lokalhistorisk arkiv

Variabelnavn	Antal på et år
C52.5 (-)	Involvering i skolebestyrelse
C52.6 (-)	Involvering i borgerforening
C52.7	Involvering i anden forening

Note: Som det fremgår på side 45, fører analysen i første omgang til, at 8 af disse 16 spørgsmål ikke gør nogen forskel, når de fremkomne klynger skal beskrives. Derfor gennemføres analysen en gang til med udeladelse af disse. I tabellen er de 8 spørgsmål, der udelades i anden omgang, markeret med (-).

Analysen resulterer i dannelsen af to grupper (klynger) af præster, hvis gennemsnitssvar på de 8 variabler ser sådan ud:

Figur 3: De præcise tal fremgår af Tabel 33

2.4. Sjælesorg

Fra spørgeskemaets afsnit om sjælesorg indgår følgende variabler i klyngeanalysen:

Tabel 4: Variabler om sjælesorg i 2003

Variabelnavn	Det skønnede antal sjælesørgeriske samtaler af forskellig karakter i følgende situationer:
E61.1_2G ¹⁾	I forbindelse med kirkelige handlinger (pr. måned)
E61.2_2G	I forbindelse med husbesøg (hvor præsten kommer forbi) (pr. måned)
E61.3_2G	I forbindelse med hverdagssjælesorg (undervejs på indkøbsturen eller lignende) (pr. måned)
E61.4_2G	Pr. telefon (pr. måned)

Variabelnavn	Det skønnede antal sjælesørgeriske samtaler af forskellig karakter i følgende situationer:
E61.5_2G	Pr. e-mail (pr. måned)
E61.6_2G	I forbindelse med mærkedage (pr. år)
E61.7_2G	I forbindelse med forældrekontakt (pr. år)
E61.8_2G	I mødet med institutionspersonale (skoler og lign.) (pr. år)
E61.9_2G	Ved uanmeldt henvendelse til præsteboligen (pr. år)

Note 1) I spørgeskemaet kunne man vælge mellem svarmulighederne

* Ikke forekommet

* 1 gang

* 2-4 gange

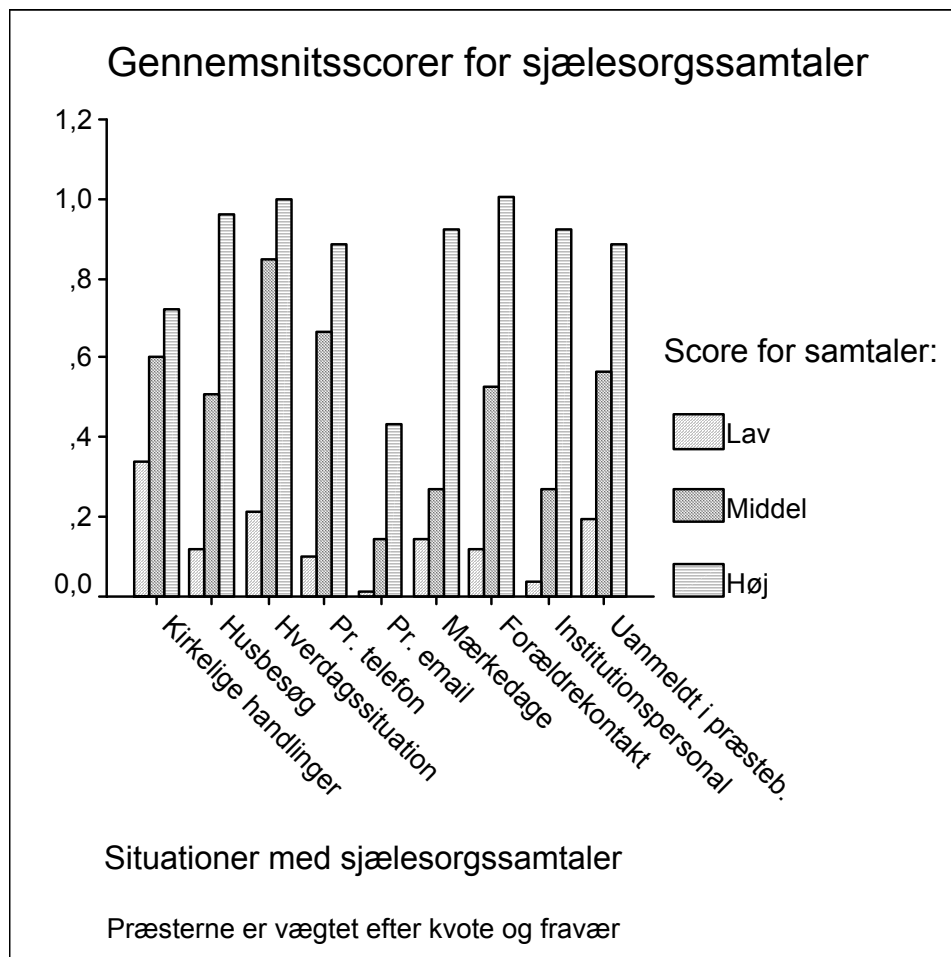
* 5+ gange

Da klyngeanalysen forudsætter variabler målt på intervallskala, og da en situation med kun to svarmuligheder matematisk set kan fungere som en intervallskala, er de 9 spørgsmål omkodet til:

0 = 0-4 gange

1 = 5+ gange.

Analysen resulterer i dannelsen af tre grupper af præster, hvis gennemsnitsscorer på de 9 variabler ser sådan ud:

Figur 4: De præcise tal fremgår af Tabel 35

2.5. Organisationsarbejde

Fra spørgeskemaets afsnit om sjælesorg indgår følgende variabler i klyngeanalysen:

Tabel 5: Variabler om administrativt og organisatorisk arbejde

Variabelnavn	Spørgsmål, hvortil der svares ja eller nej med mindre der spørges til antal
A18.1 (-)	Antal legater og fonde, du varetager administrationen af
D55 (-)	Deltager du i indsamling af penge til kirkeligt arbejde? (f.eks. fundraising, basarer og genbrugsbutikker)
F69	Antal menighedsrådsmøder i pastoratet i 2003
F70.1 (-)	Har du være formand for menighedsrådet i 2000-2004?
F70.2	Har du være sekretær for menighedsrådet i 2000-2004?
F70.3 (-)	Har du være kasserer for menighedsrådet i 2000-2004?
F72	Antal udvalgsmøder du har deltaget i i pastoratets menighedsråd i 2003
F74	Er du involveret i pastoratets byggesager?
F75 (-)	Er du involveret i administration af pastoratets ejendomme?
F78	Er du involveret i ansættelse og afskedigelse af medarbejdere, stillingsnormeringer m.v.?
G84 (-)	Har du opgaver i kirkeligt organisationsarbejde på landsplan?
G85 (-)	Har du opgaver i fagligt organisationsarbejde på landsplan?
G86	Har du opgaver i andre landsdækkende organisationer?
G87	Har du tillidshverv? (f.eks. tillidsmand/sikkerhedsrepræsentant)
J113	Er du ansvarlig for kirkebogsføringen?

Note: I første omgang fører analysen til, at 7 af disse 15 spørgsmål ikke gør nogen forskel, når de fremkomne klynger skal beskrives. Derfor gennemføres analysen en gang til med udeladelse af disse. I tabellen er de 7 spørgsmål, der udelades i anden omgang, markeret med (-). I afsnit 7.6 vises kun resultaterne af den anden analyserunde, der blev gældende.

Analysen resulterer i dannelsen af to grupper af præster, hvis gennemsnitsscorer på de 8 variabler ser sådan ud:

3. Kombination af klyngeanalyserne

Opgaven i dette afsnit er at kombinere gruppeinddelingerne fra de enkelte dimensioner fra afsnit 2, således at vi får dannet en række forskellige præstetyper baseret på samtlige dimensioner. Af hensyn til overskueligheden sker opbygningen trinvist, således at vi først kombinerer grupperne fra "undervisning" og "antal gudstjenester og kirkelige handlinger" til fire præstetyper. Derefter føjes grupperne fra "folkelig formidling", "sjælesorg" og "organisatorisk arbejde" til en ad gangen.

3.1. Undervisning OG antal gudstjenester og kirkelige handlinger

I afsnit 2.1 fik vi dannet to præstegrupper ud fra undervisningsopgaverne, og i afsnit 2.2 blev der tilsvarende dannet to grupper ud fra antal gudstjenester og kirkelige handlinger. Når grupperne på disse to dimensioner kombineres opstår der fire præstegrupper, som har følgende udbredelse blandt præsterne i Århus Stift:

Tabel 6: *Gruppeinddeling efter opgaver vedrørende undervisning og varetagelse af gudstjenester samt kirkelige handlinger*

		Undervisningsopgaver		Total (N=225)
		Få	Mange	
Antal gudstjenester/ kirkelige handlinger	Få	41%	26%	66%
	Mange	23%	10%	34%
Total		64%	36%	100%

Note: Pearsons korrelations koefficient = -0,079 (p = 0,244). Den høje p-værdi fortæller, at der ikke er nogen signifikant sammenhæng mellem præsternes placering på de to variabler. Det understreger relevansen af at opfatte de to eksisterende inddelinger som uafhængige dimensioner ved præstearbejdet.

3.2. Antal gudstjenester og kirkelige handlinger OG Folkelige formidlingsopgaver OG Undervisning

Tabel 7: *Gruppeinddeling efter antal gudstjenester o.l., folkelige formidlingsopgaver og undervisningsopgaver*

				Undervisningsopgaver		Total (N=211)
				Få	Mange	
Antal guds- tjenester/ kirkelige handling	Få	Folkelige formidlingsopgaver	Få	34%	19%	53%
			Mange	7%	5%	12%
	Gruppe-total			41%	24%	65%
	Mange	Folkelige formidlingsopgaver	Få	17%	10%	27%
Mange			8%	1%	8%	
Gruppe-total			24%	11%	35%	
Total				64%	36%	100%

Note: Ingen partielle korrelationskoefficienter er signifikant forskellig fra 0,00. Dvs. at personernes gruppertilhørsforhold på én af variablerne ikke er betinget af deres tilhørsforhold til de andre variabler. Der er således tale om tre uafhængige dimensioner.

Tabellen viser udbredelsen af 8 præstetyper i Århus Stift. Eksempelvis ser vi, at ca. 1/3 (34%) af præsterne hører til gruppen med få antal gudstjenester, få folkelige formidlingsopgaver og få undervisningsopgaver, ligesom vi ser, at kun 1% har mange af alle tre typer.

3.3. Antal gudstjenester og kirkelige handlinger OG sjælesorgssamtaler OG Folkelige formidlingsopgaver OG Undervisning

I den følgende tabel bliver inddelingen udbygget med endnu en dimension, og da denne består af tre grupper, vokser antallet af mulige typer fra 8 til 24:

Tabel 8: *Gruppeinddeling efter antal gudstjenester o.l., sjælesorgssamtaler folkelige formidlingsopgaver og undervisningsopgaver*

				Folkelige formidlingsopgaver			
				Få		Mange	
				Undervisningsopgaver		Undervisningsopgaver	
				Få	Mange	Få	Mange
Antal gudstjenester/ kirkelige handlinger	Få	Score for sjælesorgssamtaler	Lav	18,4%	12,1%	4,8%	1,7%
			Middel	13,2%	4,1%	1,7%	2,5%
			Høj	1,7%	3,7%		,9%
	Mange	Score for sjælesorgssamtaler	Lav	8,7%	4,5%	4,5%	,5%
			Middel	6,0%	3,5%	1,5%	,5%
			Høj	1,5%	2,5%	1,5%	

Note: 100% = 202 fuldtidsstillinger

De grupper, der indeholder mindst 4% af præsterne, er markeret med fed. Som det ses, er alle præstetyper med en høj score for sjælesorgssamtaler meget tyndt besat. Derfor vælger jeg at slå dem sammen med middel-gruppen:

Tabel 9: *Gruppeinddeling efter antal gudstjenester o.l., sjælesorgssamtaler folkelige formidlingsopgaver og undervisningsopgaver*

				Folkelige formidlingsopgaver			
				Få		Mange	
				Undervisningsopgaver		Undervisningsopgaver	
				Få	Mange	Få	Mange
Antal gudstjenester/ kirkelige handlinger	Få	Score for sjælesorgssamtaler	Lav	18,4%	12,1%	4,8%	1,7%
			Middel-høj	15,0%	7,9%	1,7%	3,4%
	Mange	Score for sjælesorgssamtaler	Lav	8,7%	4,5%	4,5%	,5%
			Middel-høj	7,5%	6,0%	3,0%	,5%

Holder vi os igen til, at en præstetype skal indeholde mindst 4% af præsterne, for at fortjene opmærksomhed, ser vi, at 10 af de 16 mulige typer opfylder dette krav.

3.4. Det samlede antal præstetyper og deres udbredelse

I dette afsnit udvides inddelingen en sidste gang, hvorved vi når frem til den endelige inddeling af stiftets præster i hovedtyper. Disse er bestemt af svarene på de i alt 46 arbejdsopgaver, der er baggrunden for grupperingerne under de fem temaer, vi så i afsnit 2.

Tabel 10: Præster inddelt i hovedtyper

						Folkelige formidlingsopgaver			
						Få		Mange	
						Undervisningsopgaver		Undervisningsopgaver	
						Få	Mange	Få	Mange
Antal gudstjenester/ kirkelige handlinger	Få	Score for sjælesorgsamtaler	Lav	Organisatorisk arbejde	Få opgaver	10,7%	5,7%	,9%	
					Mange opgaver	10,5%	8,0%	1,0%	1,0%
			Middel-høj	Organisatorisk arbejde	Få opgaver	7,7%	1,0%	,5%	
					Mange opgaver	6,4%	6,0%	2,5%	5,2%
	Mange	Score for sjælesorgsamtaler	Lav	Organisatorisk arbejde	Få opgaver	6,7%	2,0%	2,5%	1,0%
					Mange opgaver	1,5%	1,0%	2,5%	1,0%
			Middel-høj	Organisatorisk arbejde	Få opgaver	5,0%	1,5%	1,0%	,5%
					Mange opgaver	3,0%	2,5%	,5%	1,0%

Note: 100% = 202 fuldtidsstillinger

Vi er nu nået frem til en tabel, der fletter inddelingerne fra de fem dimensioner sammen til 32 mulige typer. Vi ser, at præsterne ikke er jævnt fordelt på disse. Den største gruppe indeholder 10,7% af stiftets præster, mens to af de mulige typer er tomme. For at begrænse den videre analyse til de vigtigste typer, indfører jeg en minimumsgrænse på 5% svarende til 10 præster. Hermed får vi udvalgt 10 forskellige præstetyper, der i tabellen er markeret med fed, og som nu skal undersøges nærmere.

4. Præstetyper

4.1. Metode

I dette afsnit skal vi se nærmere på de enkelte præstetyper. Opgaven er nærmere bestemt for hver type at besvare følgende spørgsmål:

1. Hvordan ser typens *arbejdsprofil* ud? Hvilke 10 arbejdsopgaver af de i alt 46, der ligger til grund for typologien⁷, er særligt udbredte for den pågældende type, og hvor meget mere udbredte er de, end for gennemsnittet af alle stiftets præster? Ligeledes vises her de 10 arbejdsopgaver, der har mindst betydning for den pågældende type.
2. Hvordan ser typens *socialprofil* ud? Er det sådan, at præsterne i den pågældende type skiller sig ud fra de øvrige typer med hensyn til køn, alder, ægteskabelig status, antal børn, anciennitet som præst og antal år i nuværende stilling?
3. Hvordan ser typens *pastoratsprofil* ud? Det er desværre ikke lykkedes at få tilstrækkelige sikre svar på spørgsmålet om sognets urbaniseringsgrad, hvorfor vi må nøjes med at inddrage antal sogne i pastoratet og præstekvoten i analysen.

Punkt 1 giver anledning til en særlig metodisk overvejelse som følge af, at de 46 arbejdsopgaver er målt på mange forskellige skalaer. Eksempelvis ligger svarene på antal gudstjenester på søn- og helligdage i intervallet 1-158, mens svarene på antal sjælesorgssamtaler i forbindelse med husbesøg er rekodet til 0 (= 0-4 gange) og 1 (5 gange eller mere). Derved bliver det stort set umuligt umiddelbart at vurdere de enkelte opgavers relative betydning for den enkelte præstetype. Hvis en præstetype eksempelvis har mange sjælesorgssamtaler i forbindelse med husbesøg og få gudstjenester, så vil en umiddelbar opgørelse alligevel vise langt højere værdier på gudstjenesterne end på sjælesorgssamtalerne som følge af den forskellige kodning og som følge af, at gudstjenesterne i materialet som helhed i alle tilfælde fylder mere end disse samtaler ved husbesøg.

Da det netop er præstetyperne indbyrdes forskel, der skal frem i denne rapport, har jeg valgt at omkode alle 46 variabler vedrørende arbejdsopgaver til en standardnormalfordeling⁸. Hermed bliver alle 46 variabler direkte sammenlignelige og får følgende kendetegn:

- Gennemsnitsværdien for alle præster på en given arbejdsopgave bliver lig med 0,0. Det betyder, at hvis en given præstetype har et gennemsnit over 0,0, så fylder den pågældende opgave mere for denne type end for præsterne betragtet som helhed. Tilsvarende fylder den mindre, hvis typens gennemsnit er mindre end 0,0.
- I en standardnormalfordeling ligger 25% af værdierne over 0,68 (og tilsvarende ligger 25% af værdierne under -0,68). Hvis gennemsnitsværdien for en arbejdsopgave for en given præstetypen ligger over 0,68, så svarer det til, at denne præstetype som gruppe betragtet ligger i den øverste fjerdedel på denne opgave. Da der er tale om gruppens gennemsnit, betyder det ikke, at samtlige præster i typen nødvendigvis ligger i den øverste fjerdedel. Det kan også være, at nogle bliver trukket med op af andre, der scorer meget højt på pågældende opgave.
- Følgende tabel viser z-værdier, der kan være nyttige ved tolkningen af de standardiserede værdier:

---

⁷ Jf. Tabel 1-5.

⁸ Det vil sige en omkodning til såkaldte z-værdier, der fører til, at alle 46 variabler får et gennemsnit på 0,0 og en standardafvigelse på 1,0.

Tabel 11: Nøgletal for standardnormalfordelingen

Z-værdi	Andel præster over z-værdien	Andel præster under z-værdien
-1,29	90%	10%
-1,00	85%	15%
-0,68	75%	25%
-0,50	69%	31%
-0,25	60%	40%
0,00	50%	50%
0,25	40%	60%
0,50	31%	69%
0,68	25%	75%
1,00	15%	85%
1,29	10%	90%

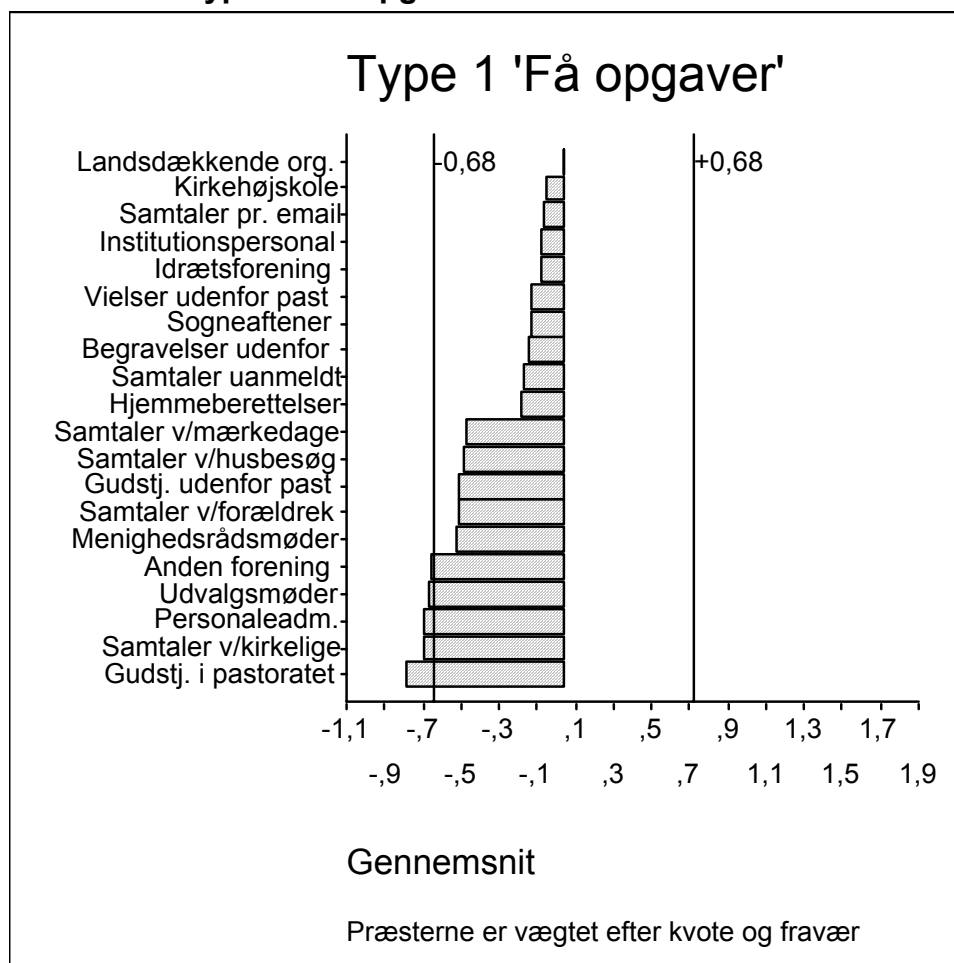
I de følgende afsnit præsenteres de præstetyper, der repræsenterer mindst 5% af stiftets præster og derfor blev markeret med fed i Tabel 10. Næste tabel viser bl.a. hvorledes typerne er blevet navngivet med udgangspunkt i de kendetegn, der fremgik af Tabel 10:

Tabel 12: Navngivning og udbredelse af præstetyper

Præstetyper		Antal	Procent af alle	Procent af gyldige	Procent af de 10 typer
Gyldige	1 "Få opgaver"	22	9,4%	10,7%	14,8%
	2 "Nogle organisatoriske opgaver"	21	9,3%	10,5%	14,6%
	3 "Især sjælesorgsopgaver"	15	6,7%	7,7%	10,7%
	4 "Især undervisningsopgaver"	12	5,0%	5,7%	8,0%
	5 "Især gudstjenester og kirkelige handlinger"	14	5,9%	6,7%	9,3%
	6 "Sjælesorg & organisation"	13	5,7%	6,4%	9,0%
	7 "Gudstjenester, kirkelige handlinger & sjælesorg"	10	4,4%	5,0%	6,9%
	8 "Undervisning & organisation"	16	7,1%	8,0%	11,2%
	9 "Sjælesorg & undervisning & organisation"	12	5,3%	6,0%	8,3%
	10 "Mange opgaver"	11	4,6%	5,2%	7,2%
	Samling af små klynger	57	24,8%	28,2%	
	Total	202	88,0%	100,0%	100,0%
Ugyldige	Udenfor klyngeanalysen	27	12,0%		
Total		229	100,0%		

Arbejdsprofilen for hver præstetype vises i de følgende afsnit grafisk. Da det bliver for meget at vise alle 46 arbejdsopgaver for hver type, har jeg valgt at vise de 10 opgaver, hvor typen scorer højest og de 10, hvor den scorer lavest. Samtlige z-værdier for alle præstetyperne kan dog ses i bilagenes Tabel 38, side 52.

4.2. Præstetype 1: 'Få opgaver'

Figur 6: Arbejdsprofil for præstetype 1

Note: z-værdi = -0,68 betyder, at 25% af alle stiftets præster ligger *under* denne værdi, jf. Tabel 11. Ligger typen under denne værdi (og det sker for type 1 mht. de fem nederste opgaver i figuren), betyder det, at gruppens gennemsnitspræst ligger i den nedre kvartil. Tilsvarende ligger 25% af alle stiftets præster over 0,68. En gennemsnitsværdi i figuren på over 0,68 (som der ikke er nogen af i Figur 6) betyder derfor tilsvarende, at gruppen har points nok til at trække alle typens præster op i den øvre kvartil, således at de alle kan høre til blandt de 25% højest scorende på den pågældende opgave.

Det er kendetegnende for de 11% af stiftets præster, der tilhører type 1, at *denne gruppes gennemsnitspræst* ligger *under* stiftsgennemsnittet på *samtlig*e opgaver med undtagelse af "opgaver i andre landsdækkende organisationer", hvor de lige netop når op på stiftsgennemsnittet, der jo er standardiseret til 0,0. Endvidere ses, at de scorer lavest for kerneopgaven "gudstjenester i pastoratet" med et gennemsnit på -0,83 – en så lav score på den opgave bliver (som det vil fremgå af de følgende afsnit) ikke "undergået" af nogen af de øvrige 9 typer.

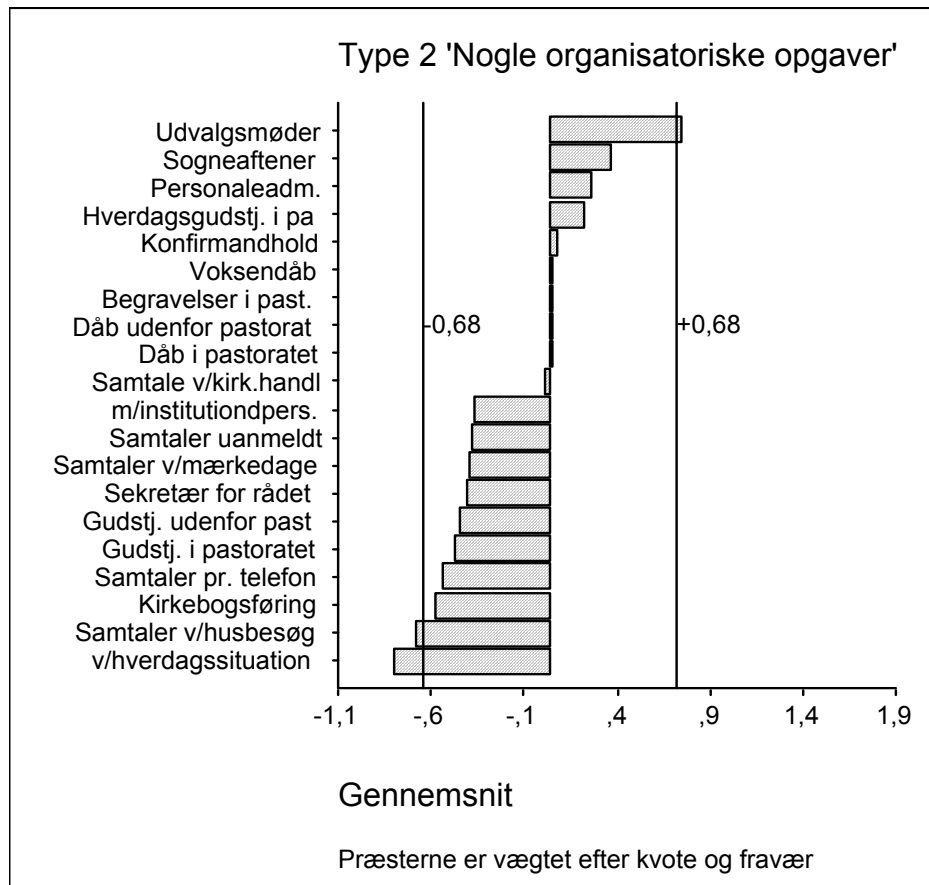
Som det fremgår af afsnit 4.1, er det herefter opgaven at undersøge, om præsterne "med få opgaver" adskiller sig fra de øvrige typer med hensyn til køn, alder, ægteskabelig status, antal børn, anciennitet som præst og antal år i nuværende stilling og/eller om sognet, hvori de arbejder, skiller sig ud fra de øvrige med hensyn til antal sogne i pastoratet og præstekvoten i analysen.

Analysen gennemføres ved først at samle type 2-10 i en stor gruppe og herefter teste, om type 1 og denne store gruppe er signifikant forskellige med hensyn til de netop nævnte baggrundsvariabler. Et sådan test er regneteknisk ret kompliceret pga. størrelserne på de

to grupper, der sammenlignes. Som vi så i Tabel 12 indeholder præstetype 1 kun 22 personer, mens den samlede gruppe med typerne 2-10 indeholder 123. Det første problem er, at grupperne har en meget forskellig størrelse; det andet og større problem er, at type 1 er meget lille til trods for, at det faktisk er den største af de enkelte typer⁹. Resultatet er, at testene ikke lader sig gennemføre præcist nok i et almindeligt standardstatistikprogram. I stedet benyttes den eksakte eller den såkaldte Monte-Carlo-udgave af de relevante tests¹⁰. Resultatet af disse tests¹¹ er, at præstetype 1 ikke skiller sig signifikant ud fra de øvrige typer (der her betragtes under ét) med hensyn til nogen af de undersøgte baggrundsvariabler. Det er derfor hverken muligt at tegne en social- eller en pastoratsprofil af type 1¹², eller rettere sagt: Denne types social- og pastoratsprofil skiller sig ikke ud fra gennemsnitspræsten i stiftet som helhed. Type 1 er altså ikke særligt udbredt i bestemte aldersgrupper, i et bestemt køn, eller ved et bestemt antal sogne i pastoratet.

4.3. Præstetype 2: 'Nogle organisatoriske opgaver'

4.3.1. Arbejdsprofil

Figur 7: Arbejdsprofil for præstetype 2

⁹ Derfor gælder denne problematik også for testene af de øvrige præstetyper i de følgende afsnit.

¹⁰ Sidstnævnte kommer meget tæt på den eksakte test. Problemstillingen er nærmere beskrevet i Mehta og Patel, 1995, kapitel 2.

¹¹ Disse er χ^2 - og Mann-Whitney-tests.

¹² Hvis der i gennemgangen af de følgende typer ikke optræder et afsnit med social- eller pastoratsprofil, så er det ensbetydende med, at der også for disse typer er gennemført de nævnte tests og at resultatet ligeledes er, at ingen signifikante forskelle kan påvises.

Vi ser, at type 2 især gør sig bemærket ved at deltage i særdeles meget af menighedsrådets udvalgsarbejde¹³ og arbejde med det administrative arbejde vedrørende kirkefunktionærer. De arbejder også mere end gennemsnitspræsten med sogneaftener og hverdagsgudstjenester. Dertil kommer, at sjælesorgssamtaler har en særdeles tilbagetrukket plads i disse præsters arbejde.

4.3.2. Socialprofil

Det viser sig, at præstetype 2 skiller sig ud fra de øvrige typer¹⁴ med hensyn til to forhold:

Tabel 13: Kendetegn ved præstetype 2

	Præstetyper		Total
	Type 2	Øvrige typer	
Alder (+)	44,7	48,4	47,9
Antal år i nuværende stilling (*)	6,5	12,5	11,7

Note: Betydningen af (+) og (*) fremgår af note 5. Buet parentes signalerer, at der er anvendte Monte-Carlo-udgave af testen.

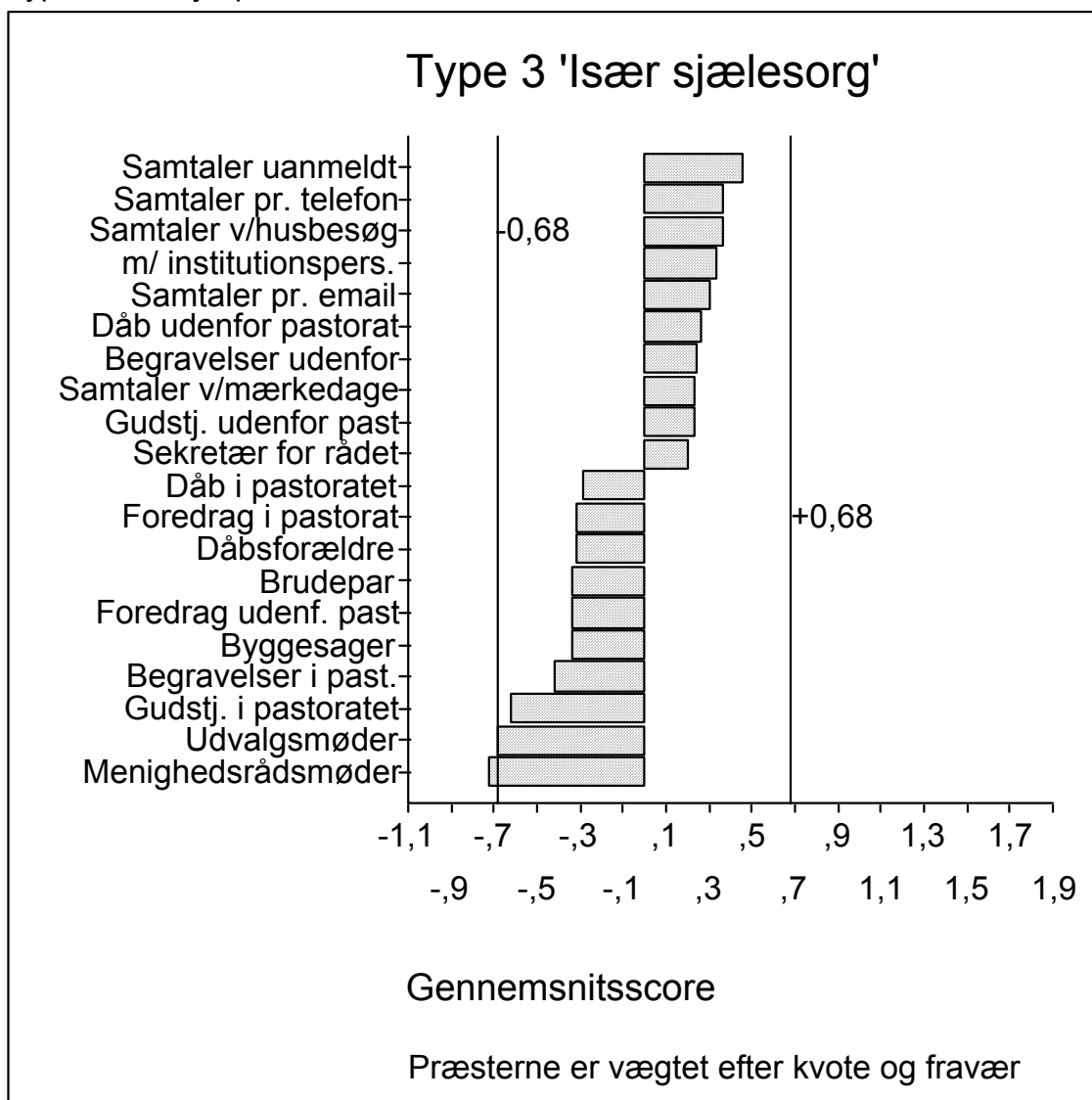
Vi ser, at præstetypen "nogle organisatoriske opgaver" generelt er yngre og har en kortere anciennitet i embedet end de øvrige typer betragtet under ét.

¹³ Gruppens gennemsnitsscore på den opgave er 0,71. Da den ligger over 0,68 kan vi sige, at type 2 mht. denne opgave har points nok til at løfte alle gruppens medlemmer op i det øvre kvartil, dvs. op blandt de 25% af stiftets præster, der har haft flest udvalgsmøder i 2003. Det er muligt, at alle type-2-præsterne rent faktisk ligger i øvre kvartil. Når jeg alligevel bruger vendingen "points nok til at løfte alle gruppens medlemmer op i den øvre kvartil" er det for at understrege, at figuren viser niveauet for den gennemsnitlige type-2-præst, og at der er en vis variation bag dette gennemsnit, som ikke fremgår af figuren.

¹⁴ Dvs. er signifikant forskellig fra den gruppe præster, der opstår, når type 1 og type 3-10 samles til én gruppe.

4.4. Præstetype 3: 'Især sjælesorgsopgaver'

Type 3's arbejdsprofil ser sådan ud:

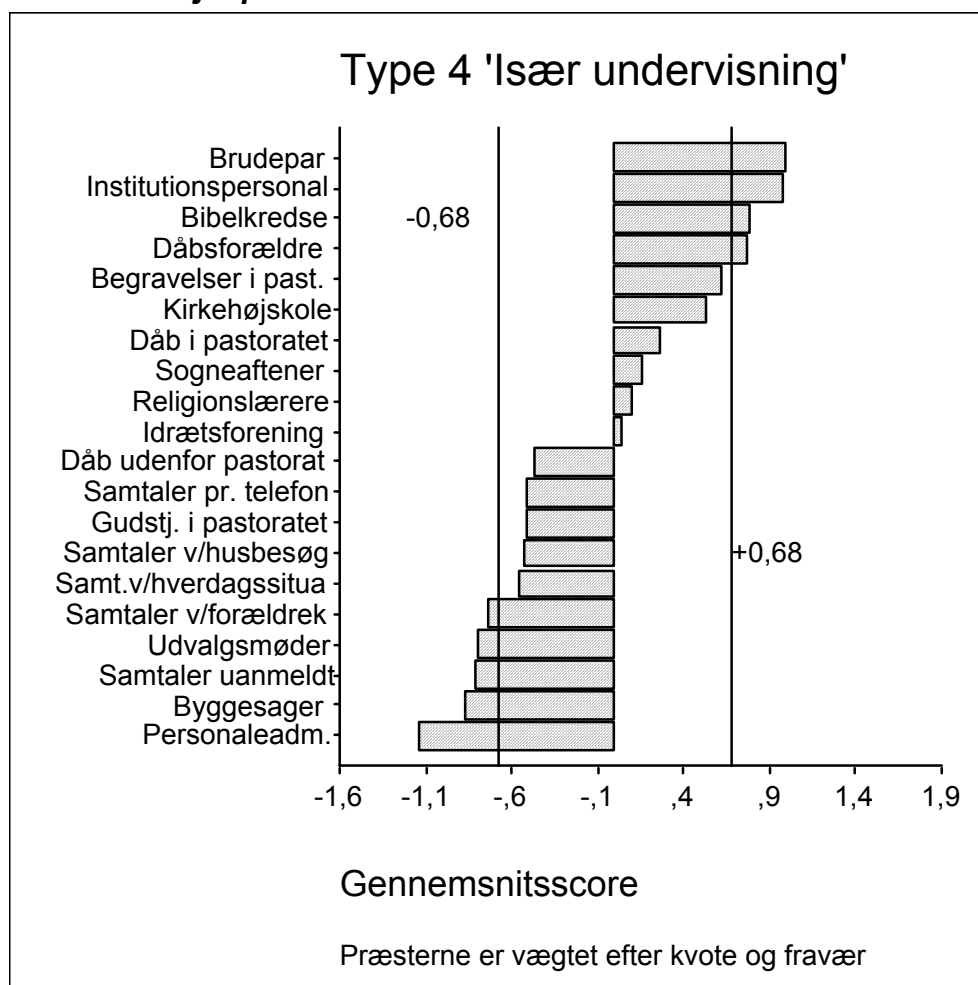
Figur 8: Arbejdsprofil for præstetype 3

Vi ser, at præstetype 3 har en gennemsnitsscore på omkring eller under -0,68 med hensyn til gudstjenester i pastoratet, menighedsrådsmøder og deltagelse i rådets udvalgsmøder. Det betyder, at gennemsnitspræsten i type 3 ligger i den laveste fjerdedel med hensyn til disse opgaver. Da den samtidig scorer højt på sjælesorgssamtalerne i forskellige situationer¹⁵, er type 3 for så vidt modpolen til type 2.

¹⁵ Gennemsnitsscoren for sjælesorgssamtaler ved uanmeldt henvendelse ved præsteboligen er for type-3-præster 0,49. Det betyder, at hele denne gruppe (gennemsnitligt set) ligger blandt den tredjedel af stiftets præster, der ligger højest på denne opgave, jf. Tabel 11.

4.5. Præstetype 4 'Især undervisningsopgaver'

4.5.1. Arbejdsprofil

Figur 9: Arbejdsprofil for præstetype 4

Vi ser, at præstetype 4 scorer meget højt på møder, hvor man underviser institutionspersonale; voksenundervisning af brudepar¹⁶ og dåbsforældre; og Bibelkredse. Administrative opgaver ligger derimod i bunden.

4.5.2. Socialprofil

Når de tests, der er beskrevet på side 18f. er gennemført, viser det sig, at præstetype 4 skiller sig ud fra de øvrige på et enkelt punkt:

Tabel 14: Kønsfordelingen for type 4 sammenlignet med de øvrige typer

		Præstetyper		Total
		Type 4	Øvrige typer	
Køn [+]	Mand	84%	50%	53%
	Kvinde	16%	50%	47%
Total		100%	100%	100%

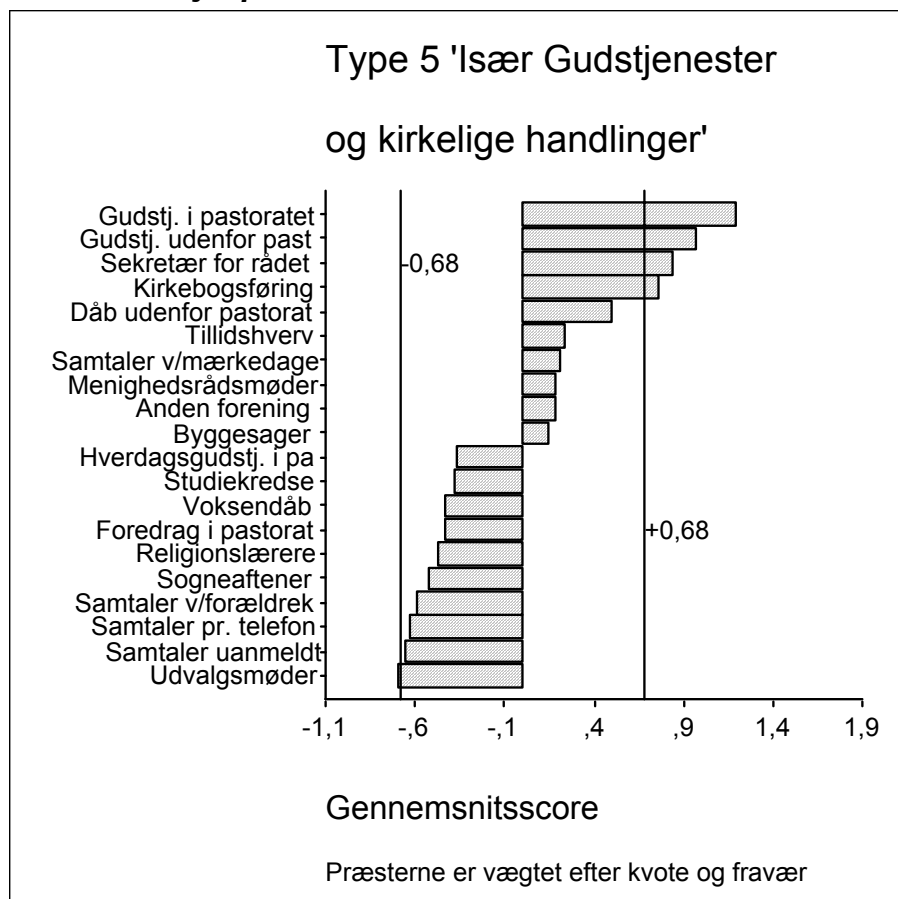
¹⁶ Type-4-præsternes gennemsnitsscore på disse to højest placerede opgaver er 0,99. Det betyder, at denne gruppe (gennemsnitligt set) ligger blandt de 15% af stiftets præster, der scorer højest på disse opgaver.

Note: Betydningen af [+] fremgår af note 5. Kantet parentes signalerer, at der er anvendt en eksakt udgave af testen.

Vi ser, at mændene er markant tilstede i præstetype 4, der særligt påtager sig undervisningsopgaver.

4.6. Præstetype 5: 'Især gudstjenester og kirkelige handlinger'

4.6.1. Arbejdsprofil

Figur 10: Arbejdsprofil for præstetype 5

Som vi så i Tabel 11, er det kun 15% af præsterne, der har z-værdier over 1,0. Da type 5 har en gennemsnitsscore på 1,19 for opgaven "gudstjenester i pastoratet", kan vi sige, at præstetype 5 har points nok på denne opgave til at kunne placere hele gruppen blandt de 12%, der ligger øverst i stiftet.

4.6.2. Social- og pastoratsprofil

Det viser sig, at præstetype 5 skiller sig ud fra de øvrige på to punkter:

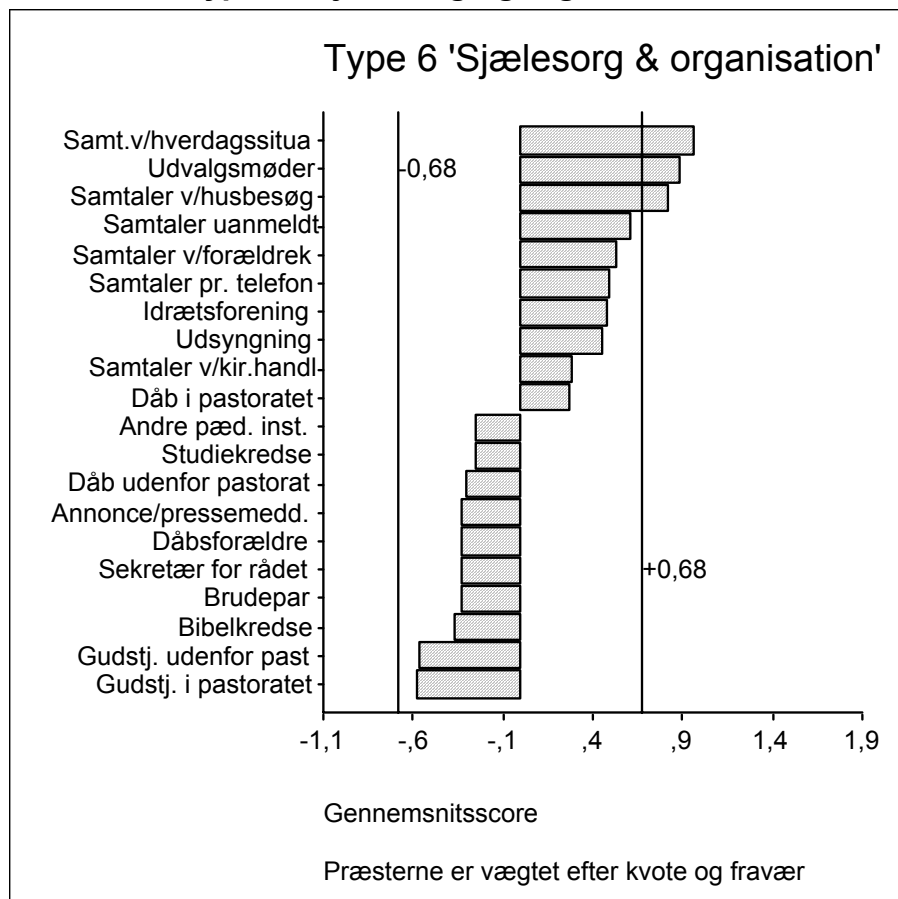
Tabel 15: Forskelle på præstetype 5 og de øvrige typer

	Præstetyper		Total
	Type 5	Øvrige typer	
Antal sogne i pastoratet (***)	2,3	1,6	1,6
Antal år i nuværende stilling (**)	19,3	10,9	11,7

Note: Noten til Tabel 13 gælder også her.

Vi ser, at præstetype 5 med "især gudstjenester og kirkelige handlinger" skiller sig ud fra de øvrige ved at have længere anciennitet i stillingen og ved at arbejde i pastorater med flere sogne. I det sidste ligger, at type 5 især indeholder præster, der arbejder i landområderne.

4.7. Præstetype 6: 'Sjælesorg og organisation'

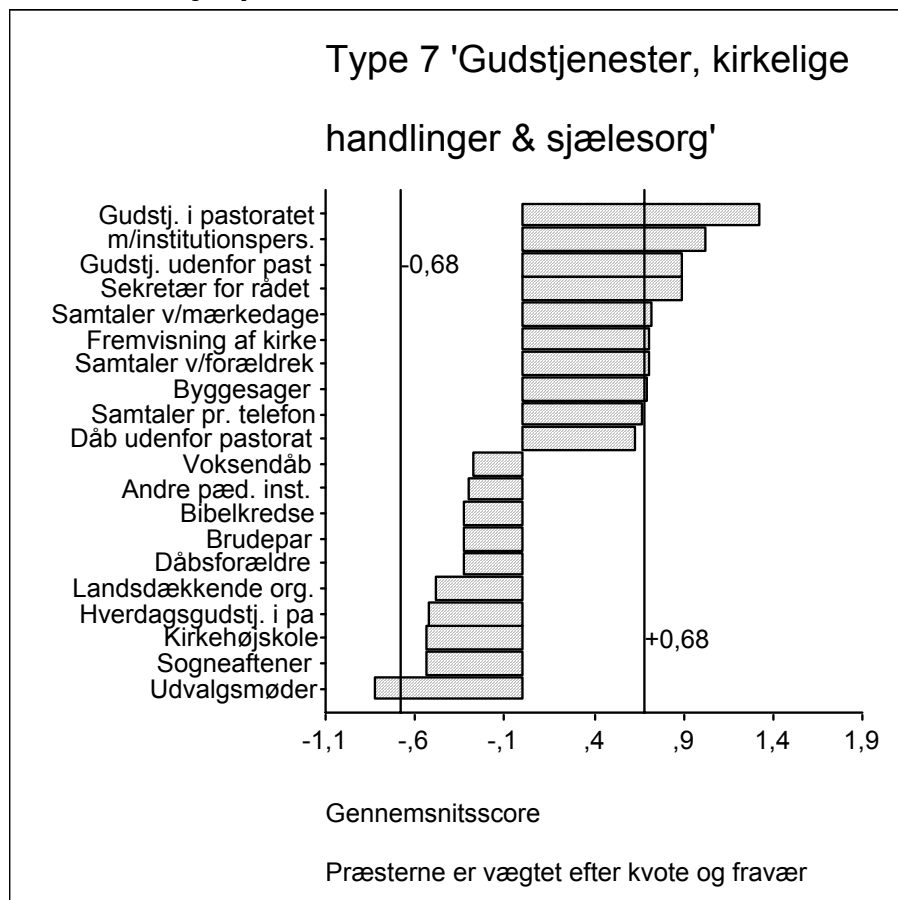
Figur 11: Arbejdsprofil for præstetype 6

Vi ser her at topscorerne er en blanding af sjælesorg og organisatorisk arbejde, nemlig samtaler, der udspringer af en række forskellige anledninger, samt deltagelse i menighedsrådets udvalgsarbejde og involvering i idrætsforening.

Type-6-præster skiller sig endvidere ikke ud fra de øvrige med hensyn til de tidligere nævnte variabler for social- og pastoratsprofil.

4.8. Præstetype 7: 'Gudstjenester, kirkelige handlinger og sjælesorg'

4.8.1. Arbejdsprofil

Figur 12: Arbejdsprofil for præstetype 7

Vi ser her en præstetype med stor tyngde: Stort set alle top-10-opgaverne scorer 0,68 eller mere, hvilket betyder, at disse præsters gennemsnit placerer sig blandt den øverste fjerdedel af alle stiftets præster på alle disse opgaver. Topscoren er gudstjenester i pastoratet med et gennemsnit på 1,32. Det betyder, at type-7-præsterne i gennemsnit placerer sig blandt de 10% af stiftets præster, der scorer højest på denne opgave. Denne præstetype viser samtidig, at præsteopgaverne ikke udgør et nul-sums-spil; snarere er det sådan for denne type, at den ene opgave genererer den anden – mange gudstjenester og kirkelige handlinger giver anledning til mange samtaler, som denne type forstår at gribe.

4.8.2. Social- og pastoratsprofil

Det viser sig, at præstetype 7 skiller sig ud fra de øvrige på tre punkter:

Tabel 16: Forskelle på præstetype 7 og de øvrige typer

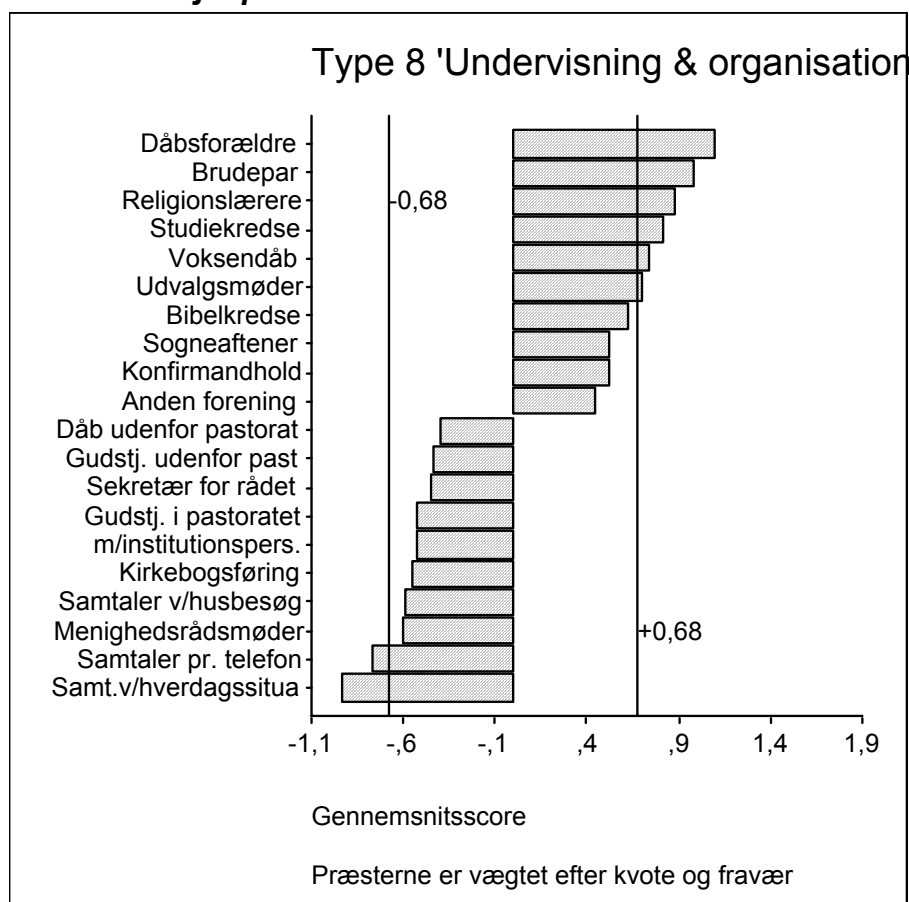
		Præstetyper	
		Type 7	Øvrige typer
Ægteskabelig status (+)	Gift, eller samlevende med partner	60%	86%
	Ikke samlevende med partner	30%	9%
	Ønsker ikke at svare	10%	5%
Antal sogne i pastoratet (***)	Gennemsnit	2,6	1,5
Antal år i nuværende stilling (*)	Gennemsnit	18	11

Note: Noten til Tabel 13 gælder også her.

Tabellen viser, at type-7-præsterne ikke i så højere grad lever sammen med en partner, at de i højere grad arbejder på landet, hvor der generelt er flere sogne i pastoratet, og har en højere anciennitet i den nuværende stilling, end de øvrige præster i stiftet.

4.9. Præstetype 8: 'Undervisning og organisation'

4.9.1. Arbejdsprofil

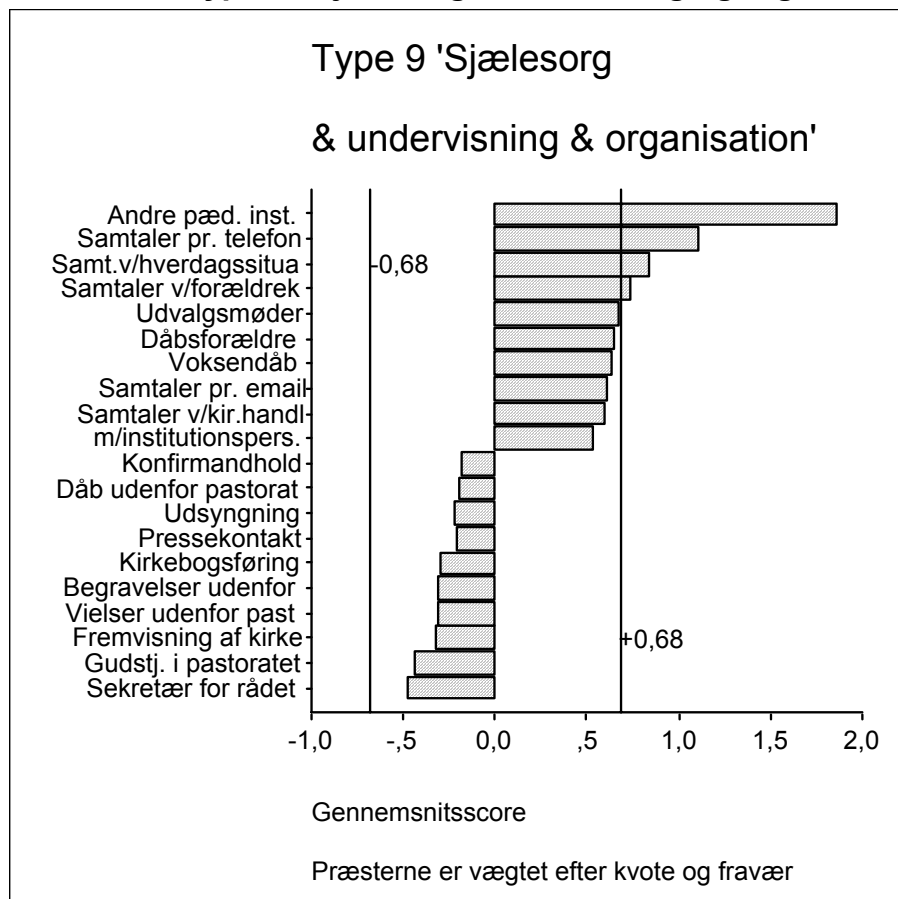
Figur 13: Arbejdsprofil for præstetype 8

Også her ser vi en stor tyngde af opgaver, idet 6 af top-10-opgaverne har gennemsnit over 0,68. Af de ti tunge opgaver finder vi to slags organisatoriske, nemlig deltagelse i udvalg under menighedsrådet samt involvering i 'anden forening'.

4.9.2. Pastoratsprofil

Analyserne vedrørende social- og pastoratsprofil viser en enkelt forskel: Det gennemsnitlige antal sogne i pastoratet er 1,1 for type 8, mens det er 1,7 for de øvrige typer betragtet under ét. Det betyder, at type-8-præsterne i særlig grad er at finde i de større byer.

4.10. Præstetype 9: 'Sjælesorg, undervisning og organisation'

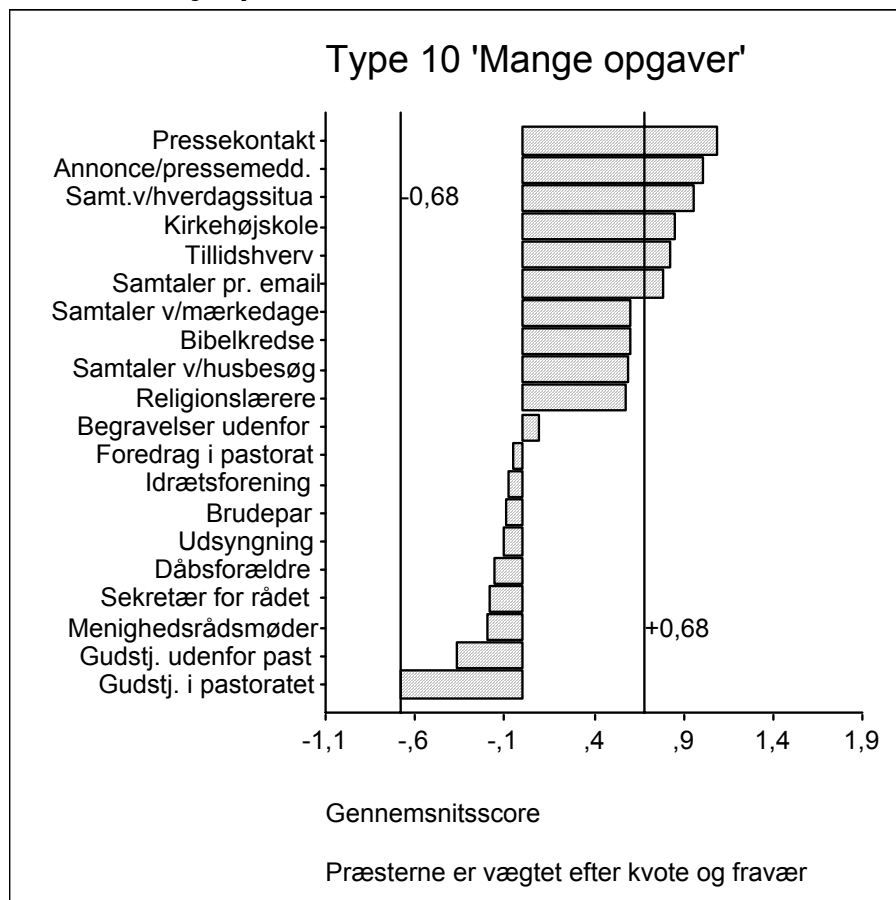
Figur 14: Arbejdsprofil for præstetype 9

Vi får her indtryk af en præstetype, der arbejder intenst med mange forskelligartede opgaver. 9 af de 10 øverste opgaver ligger over 0,58 og er dermed tæt på at placere gruppen som helhed blandt de 25% øverste på alle disse. Vi ser også, at selv de lavest rangerende opgaver ikke ligger voldsomt lavt – den laveste, at være sekretær for menighedsrådet, har et gennemsnit på -0,48, hvilket betyder, at type-9-præsterne selv på denne, deres laveste opgave, hører til de 68% af præsterne, der scorer højest, eller sagt uden omsvøb: *På samtlige 46 målte præsteopgaver må den gennemsnitlige type-9-præst konstatere, at mindst 32% af stiftets præster scorer lavere end ham/hende.* Indtil videre er kun type 6 tæt på at kunne sige det samme.

Type-9-præsterne skiller sig endvidere ikke ud fra de øvrige med hensyn til de tidligere nævnte variabler for social- og pastoratsprofil.

4.11. Præstetype 10: 'Mange opgaver'

4.11.1. Arbejdsprofil

Figur 15: Arbejdsprofil for præstetype 10

Som navnet på denne type antyder, er der meget få opgaver med en kraftig minus-score. Vi ser da også, at kun de to nederste opgaver har en gennemsnitsværdi på under -0,20. Det betyder, at 42% af stiftets præster ligger under den gennemsnitlige type-10-præst på 44 af de registrerede 46 opgaver. Det lyder af meget og er det da også. Træerne vokser dog ikke ind i himlen for hermed bliver det også klart, at de enkelte opgaver ikke vejer lige meget i hverdagens arbejde. Den nederste opgave – gudstjenester i pastoratet – er immervæk en kirkelig kerneopgave, og her ligger den gennemsnitlige type-10-præst i den laveste ¼ af stiftets præster. Dette er givetvis en af baggrundene for, at de kan udfolde sig så stærkt på de mange andre felter, som de gør.

4.11.2. Socialprofil

Præstetypen med de mange opgaver skiller sig i social henseende ud fra de øvrige på et enkelt punkt:

Tabel 17: Forskel på type 10 og de øvrige typer betragtet under ét

		Præstetyper	
		Type 10	Øvrige typer
Ægteskabelig status (*)	Gift, eller samlevende med partner	52%	86%
	Ikke samlevende med partner	29%	9%
	Ønsker ikke at svare	19%	5%

Note: Noten til Tabel 13 gælder også her.

Tabellen viser, at type-10-præsterne ikke i så højere grad lever sammen med en partner.

4.12. Social- og pastoratsprofiler på tværs

I de foregående afsnit er præstetypernes social- og pastoratsprofiler fundet ved at sammenligne én bestemt præstetype med den store gruppe, der opstår, når de øvrige 9 typer samles til en gruppe.

I dette afsnit vil jeg beskrive de 10 typer på en måde, så de umiddelbart kan sammenlignes med hinanden. Ligesom tidligere bliver det testet, om typerne er signifikant forskellige på hver variabel, men til forskel fra de tidligere afsnit vises fordelingerne også, selvom testen ikke kan pege på signifikante forskelle. Det skyldes, at sådanne meget sjældent vil optræde, når 10 så små grupper testes på én gang:

Tabel 18: Præstetypernes kønsfordeling

		Køn (-)		Total
		Mand	Kvinde	
Præstetyper	Få opgaver	48%	52%	100%
	Nogle organisatoriske opgaver	52%	48%	100%
	Især sjælesorg	19%	81%	100%
	Især undervisning	84%	16%	100%
	Især gudstj./kirkelige handl.	64%	36%	100%
	Sjælesorg & organisation	62%	38%	100%
	Gudstj. & sjælesorg	60%	40%	100%
	Undervisning & organisation	60%	40%	100%
	Sjælesorg & undervisning & organisation	48%	52%	100%
	Mange opgaver	42%	58%	100%
	Samling af små klynger	49%	51%	100%
Total	52%	48%	100%	

Undersøgelsen kan ikke godtgøre, at præstetypernes kønsfordeling er forskellig. Det skyldes, at kønsfordelingen er ret ens i 8 af de 10 typer. Vi ser dog, at kvinderne stærkt dominerer typen med især sjælesorgsopgaver, mens mændene dominerer typen, der særligt har undervisningsopgaver¹⁷.

¹⁷ Hvis kun disse to typer indgår i testen, finder vi en stærkt signifikant forskel mellem kønsfordelingen, da eksakt $p = 0,004$.

Tabel 19: Præstetypernes ægteskabelige status

		Ægteskabelig status (-)			Total
		Gift, eller samlevende med partner	Ikke samlevende med partner	Ønsker ikke at svare	
Præstetyper	Få opgaver	86%	9%	5%	100%
	Nogle organisatoriske opgaver	86%	9%	5%	100%
	Især sjælesorg	87%	7%	6%	100%
	Især undervisning	100%			100%
	Især gudstj./kirkelige handl.	92%	8%		100%
	Sjælesorg & organisation	77%	15%	8%	100%
	Gudstj. & sjælesorg	60%	30%	10%	100%
	Undervisning & organisation	88%	6%	6%	100%
	Sjælesorg & undervisning & organisation	100%			100%
	Mange opgaver	52%	29%	19%	100%
Samling af små klynger	84%	14%	2%	100%	
Total		84%	12%	4%	100%

Igen er der ikke nogen signifikant sammenhæng mellem tabellens to variabler. Dog skiller to grupper sig ud på dette deskriptive plan ved at have en overrepræsentation af personer, der ikke er samboende med partner.

Tabel 20: Præstetypernes gennemsnitlige alder og antal børn under 18 år

		Alder (-)	Antal børn i alderen 0-18 år (-)
		Præstetyper	Få opgaver
Nogle organisatoriske opgaver	44,7		1,4
Især sjælesorg	47,9		1,2
Især undervisning	50,4		,8
Især gudstj./kirkelige handl.	47,1		,9
Sjælesorg & organisation	48,1		1,2
Gudstj. & sjælesorg	50,2		,9
Undervisning & organisation	46,4		1,5
Sjælesorg & undervisning & organisation	48,1		1,3
Mange opgaver	49,8		1,1
Samling af små klynger	51,1	1,3	
Total		48,7	1,2

Der er ingen påfaldende forskelle at bemærke.

Tabel 21: Præstetypernes gennemsnitlige antal sogne i pastoratet, anciennitet o.l.

		Antal sogne i pastoratet (-)	Antal år som præst (-)	Antal år i nuværende stilling (-)
Præstetyper	Få opgaver	1,5	17,0	12,1
	Nogle organisatoriske opgaver	1,5	12,9	6,5
	Især sjælesorg	1,3	15,2	10,2
	Især undervisning	1,8	17,3	13,9
	Især gudstj./kirkelige handl.	2,3	19,9	19,3
	Sjælesorg & organisation	1,6	13,5	10,6
	Gudstj. & sjælesorg	2,6	20,0	17,8
	Undervisning & organisation	1,1	13,5	8,0
	Sjælesorg & undervisning & organisation	1,5	13,5	8,7
	Mange opgaver	1,5	20,2	15,3
	Samling af små klynger	2,0	18,3	15,3
Total	1,7	16,6	12,7	

Enkelte værdier, der umiddelbart skiller sig ud, er markeret.

5. Præstetyper relateret til køn og alder

I dette afsnit vil jeg søge et overblik over eventuelle forbindelser mellem på den ene side præstetyperne og på den anden side præsternes køn og alder. Udgangspunktet er følgende tabel:

Tabel 22: Præstetyperne fordelt på præsternes alder og køn

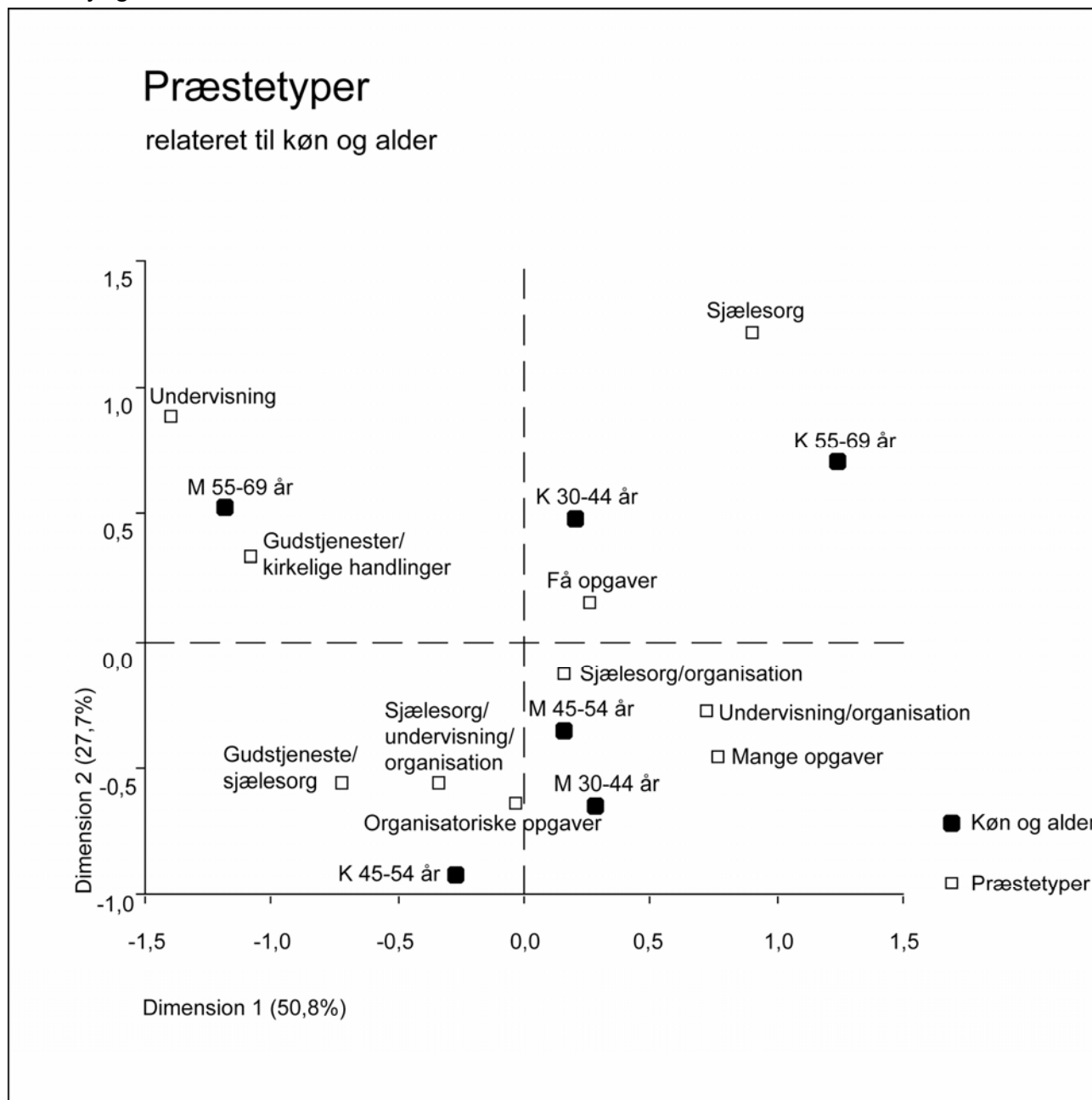
Præstetyper	Mand			Kvinde			Total
	30-44 år	45-54 år	55-69 år	30-44 år	45-54 år	55-69 år	
Få opgaver	12%	11%	9%	12%	7%	20%	11%
Nogle organisatoriske opgaver	19%	12%	5%	14%	12%		11%
Især sjælesorg		6%	2%	19%		24%	8%
Især undervisning	4%	3%	17%	5%			6%
Især gudstj./kirkelige handl.	4%	3%	15%	7%	6%		7%
Sjælesorg & organisation	11%	9%	5%	7%	3%	7%	6%
Gudstj. & sjælesorg	4%	6%	7%	3%	9%		5%
Undervisning & organisation	21%	9%	2%	4%	3%	18%	8%
Sjælesorg & undervisning & organisation	4%	8%	5%	7%	10%		6%
Mange opgaver	7%	6%		3%	6%	12%	5%
Samling af små klynger	15%	27%	32%	21%	44%	19%	28%
Total	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Note: Estimeret eksakt χ^2 -test resulterer i $p = 0,005$.

For at overskue mønstret i tabellen foretages en korrespondanceanalyse, hvor jeg dog ser bort fra den nederste række med 'samling af små klynger'. Analysen indebærer, at

tabellens 60 celler (6 kolonner * 10 rækker) omsættes til relationer mellem (6 + 10 =) 16 punkter. For at opnå det ønskede overblik er opgaven at foretage en afbildning af disse punkter med så få dimensioner som muligt, der gengiver så meget af tabellens information, som muligt. Det ville være ideelt at komme ned på to dimensioner, da disse kan vises med en enkelt figur på et fladt stykke papir.

I det foreliggende tilfælde vil en sådan figur dog kun kunne gengive 78% af tabellens information, jf. Tabel 39, s. 54. Det er derfor nødvendigt at inddrage 3. dimension i den grafiske fremstilling. Det sker ved at danne de to følgende figurer, der tilsammen gengiver 94% af al den information, Tabel 22 indeholder, når vi ser bort fra rækken, der samler de små klynger:

Figur 16: Symmetrisk korrespondanceanalyse – 1. og 2. dimension

Note: Analysens nøgletal findes i Tabel 39-41, s. 54f.

Dimensionerne kan både beskrives med udgangspunkt i præstetyperne og i punkterne for præsternes køn og alder. Da alle punkter ikke bidrager lige stærkt til at bestemme de

enkelte dimensioners placering, må tolkningen støtte sig til den opgørelse af punkternes bidrag til dimensionerne, der fremgår af Tabel 40 og 41¹⁸:

Øverst i figuren finder vi de ældre præster – mændene til *venstre* og kvinderne til *højre*. Endvidere ses, at de ældre mænd er tættest på præstetyperne 'undervisning' og 'gudstjenester & kirkelige handlinger', mens de ældre kvinder er tættest på 'sjælesorg'.

Nederst i figuren finder vi den præstetype, der især beskæftiger sig med de organisatoriske opgaver samt de typer, der kombinerer mange forskellige opgaver. Derfor kan vi sige, at 2. dimension udtrykker en bevægelse fra generalisten (nede) til specialisten (oppe) eller med andre ord: fra en uklar til en mere klar arbejdsprofil. Det ser ud til, at præsternes alder og til dels køn spiller en rolle for placeringen på 2. dimension:

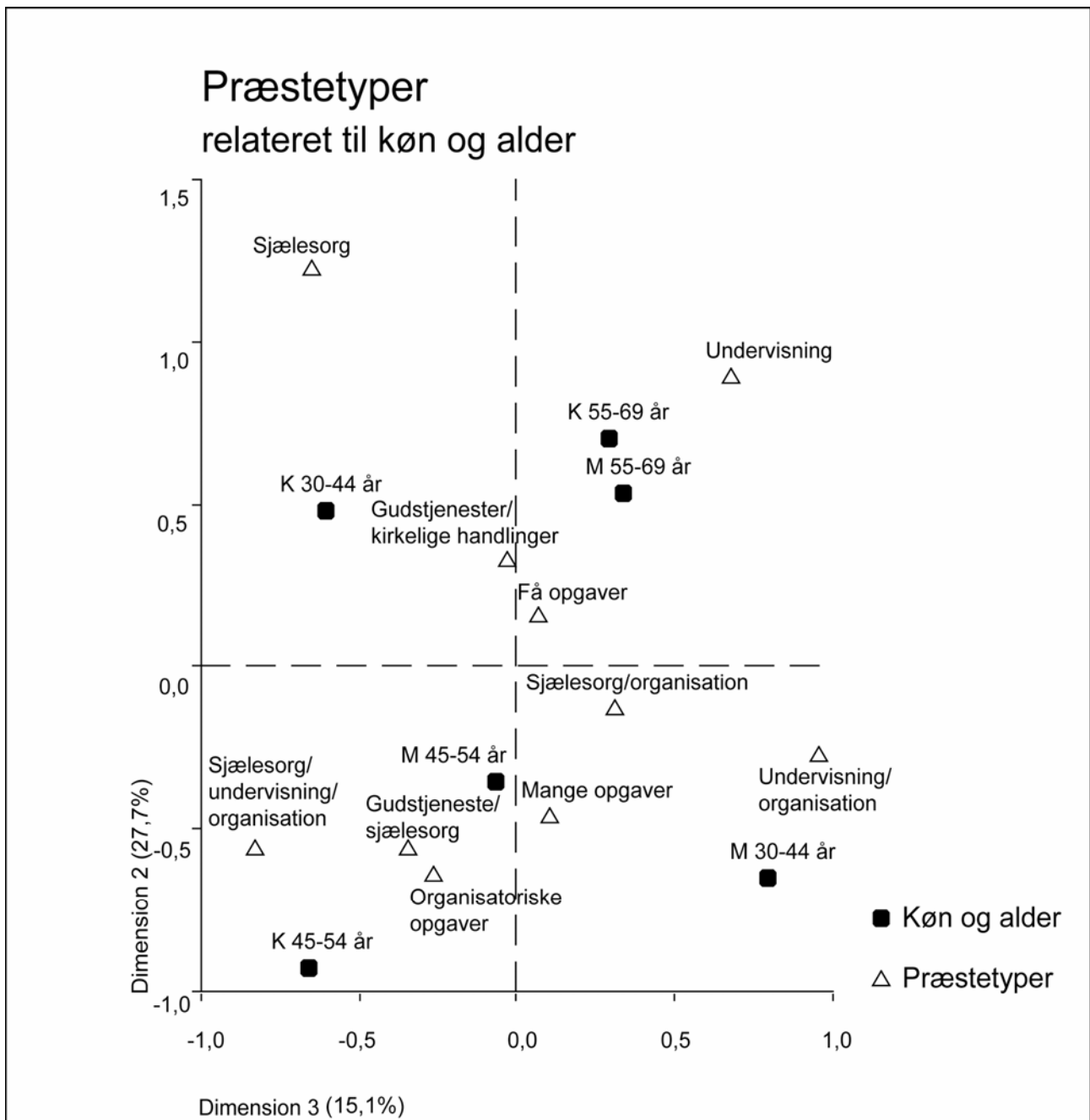
De 45-54 årige præster tager sig i særlig grad af, som generalister, at spille med mange forskellige bolde i luften. For de unge præster ser vi den kønsforskel, at mændene hurtigt kommer ned i generalistfeltet, mens kvinderne er længere tid om at brede viften af de mange forskelligartede opgaver ud. Efter perioden med de mange forskelligartede arbejdsopgaver finder der en vis specialisering sted, som dog bevæger sig i hver sin retning for mænd og kvinder.

Hos de ældre mænd bliver der enten fokuseret på undervisningsopgaver eller på at gennemføre gudstjenester og kirkelige handlinger. For de ældre kvinder bliver der især fokuseret på sjælesorgsopgaverne. Vi kan også udtrykke det således, at mændene orienterer sig mod "gruppeorienteret forkyndelse", mens kvinderne bevæger sig i retning af "individerorienteret forkyndelse". Samlet set er der altså en tendens til, at præsternes jobprofil bliver mere klar, når præsterne bliver ældre, og at denne klarhed i et vist omfang er kønsbestemt.

Den næste figur viser den tredje dimension relateret til den anden:

---

¹⁸ De punkter, der især bestemmer dimensionernes placering er i disse tabeller fremhævet med fed.

Figur 17: Symmetrisk korrespondanceanalyse – 3. og 2. dimension

Tredje dimension udtrykker især en forskel mellem de unge præster, hvor kvinderne befinder sig til venstre og mændene til højre. Sidstnævnte er tæt på 'undervisning & organisatoriske opgaver', mens de unge kvinder særligt tager sig af sjælesorg. Det er også værd at bemærke, at tre af de fire præstetyper, hvori sjælesorg er et væsentligt element, er placeret til venstre, mens undervisning tenderer mod at ligge til højre. Jeg tillader mig derfor at tolke 3. dimension som en bevægelse fra en vægt på det situationsbestemte (til venstre) til en vægt på det planlagte (til højre).

Til sammen tegner de tre dimensioner følgende mønster af *aldersbetingede kønsforskelle* mellem præsterne: I *de unge år* er kvinderne orienteret mod sjælesorg, hvor mændene tager sig af mange forskellige opgaver med vægt på undervisning og organisatoriske opgaver – og langt væk fra sjælesorg. For de *midaldrende* præster er der ingen kønsforskelle i arbejdsprofilen, da begge grupper har overblikket og kræfterne til som generallister at spille med mange forskellige bolde i luften. Når præsterne bliver ældre,

træder kønsforskellen frem igen. Denne gang på den måde, at begge køn specialiserer sig, men gør det i hver sin retning.

Sammenfattende vil jeg karakterisere de tre dimensioner således:

1. dimension udtrykker *en kønsforskel mellem de ældre præster*, hvor kvinderne specialiserer sig i sjælesorg, mens mændene specialiserer sig i undervisning eller gudstjenester og kirkelige handlinger.
2. dimension udtrykker *en forskel mellem generalister og specialister*. Førstnævnte er især midaldrende af begge køn samt unge mandlige præster, mens sidstnævnte er ældre præster af begge køn.
3. dimension udtrykker *en kønsforskel mellem de unge præster*, hvor kvinderne tager sig af sjælesorg og mændene ikke gør.

Man kunne også opfatte dimensionerne som et udtryk for, at præstearbejdets grundstruktur er bestemt af tre forskelle:

1. Gruppeorienteret eller individorienteret forkyndelse/formidling
2. Generalist eller specialist
3. Situationsbestemt eller planlagt forkyndelse/formidling.

6. Præstetyper relateret til anciennitet og urbanisering

I afsnit 4 er det i flere tilfælde blevet påvist, at "antallet af år i nuværende stilling" har haft betydning for, om man tilhørte en given præstetype eller de andre. Det gjaldt for præstetyperne 2, 5 og 7. For de to sidstnævnte fandt vi endvidere, at også antal sogne i pastoratet havde betydning for udbredelsen heraf. Da ét-sogns-pastorater er udbredte i de større byer, mens fler-sogns-pastorater indikerer, at præsten arbejder på landet eller i mindre byer, stemmer dette godt overens med, at vi i en lang række tidligere undersøgelser har kunnet påvise så markante forskelle på land og by, "at man med noget ret kan tale om, at vi i Danmark har to slags folkekirker – en landfolkekirke og en byfolkekirke"¹⁹.

Derfor vil jeg i dette afsnit foretage en korrespondanceanalyse, der relaterer præstetyperne til en kombination af præstens anciennitet og pastoratets urbaniseringsgrad målt på, om dette indeholder ét eller flere sogne. Udgangspunktet for analysen er denne tabel:

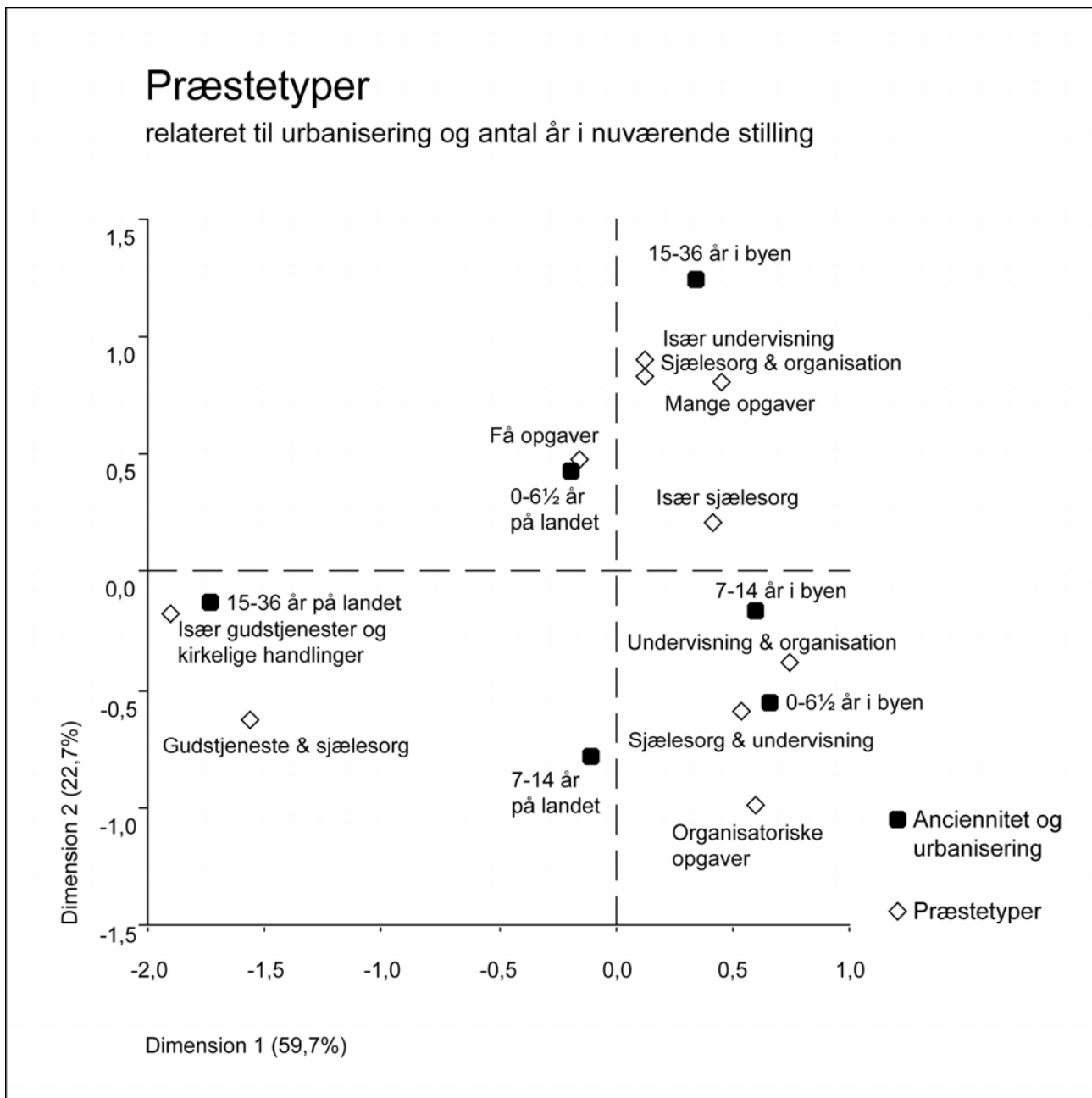
---

¹⁹ Steen Marquard Rasmussen og Cecilie Rubow, 2003, s. 7.

Tabel 23: Præstetyperne relateret til anciennitet og antal sogne i pastoratet

	Antal sogne i pastoratet						Total
	1 sogn			2-5 sogne			
	Antal år i nuværende stilling			Antal år i nuværende stilling			
	0-6½ år	7-14 år	15-36 år	0-6½ år	7-14 år	15-36 år	
Få opgaver	12%	14%	21%	20%		20%	15%
Organisatoriske opgaver	30%	16%		10%	27%		15%
Især sjælesorg	10%	21%	11%	11%		4%	11%
Især undervisning	2%	8%	17%	9%	7%	4%	8%
Især gudstjenester og kirkelige handlinger				12%	7%	42%	9%
Sjælesorg & organisation	7%	4%	17%	20%	3%	4%	9%
Gudstjeneste & sjælesorg				5%	20%	25%	7%
Undervisning & organisation	22%	19%	8%	5%	5%		11%
Sjælesorg & undervisning & organisation	10%	15%	4%	5%	18%		8%
Mange opgaver	6%	4%	21%	2%	13%		7%
Total	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Da det viser sig muligt at gengive 82,3% af tabellens information med bare to dimensioner, er det muligt at vise korrespondanceanalysens resultat med denne ene figur:

Figur 18

Note: Analysens nøgletal findes Tabel 42-44, s. 55f.

Igen kan vi beskrive dimensionerne med udgangspunkt i både præstetyperne og i punkterne for pastoratets urbanisering og præstens anciennitet i den nuværende stilling.

Vi ser, at første dimension indeholder en påfaldende klar skelnen mellem land- og bypastorater, da alle tre punkter vedrørende 'på landet' (dvs. flersognspastorater) ligger til venstre, og de tre punkter for præster i byerne (ét-sogns-pastorater) ligger til højre. For landpræsterne ser vi, at efterhånden som de opnår lang anciennitet i stillingen, bevæger de sig fra midten mod venstre, hvilket udtrykker en stigende fokusering på gudstjenester og kirkelige handlinger, evt. kombineret med vægt på sjælesorg.

For landpræsterne betyder anden dimension først og fremmest, at gruppen med 7-14 års anciennitet i høj grad tager sig af organisatoriske opgaver²⁰. For bypræsterne kan man se et anciennitetsforløb komme til udtryk på anden dimension: Nederst (til højre) finder vi bypræsterne med kort anciennitet i stillingen, lidt højere oppe mellemgruppen og øverst (til højre) de præster, der har været i den nuværende stilling i 15-36 år. Der er tale om en bevægelse fra organisatorisk arbejde over i retning af enten mange forskelligartede opgaver eller en form for specialisering. Denne drejer sig om enten "især undervisning" eller "især sjælesorg", og i afsnit 5 så vi, at denne specialiserings retning i høj grad er kønsbestemt.

Betragtet under ét giver Figur 18 det indtryk, at præster med 0-14 års anciennitet i den nuværende stilling befinder sig i det blandede felt nederst til højre med fokus på organisation, undervisning og sjælesorg. Efter mange år i stillingen finder der en specialisering sted, og hvis vi inddrager et resultat fra afsnit 5, kan vi sige, at den går i tre retninger: For landpræsterne bliver fokus rettet mod gudstjenester og kirkelige handlinger, de mandlige bypræster fokuserer på undervisningsopgaver, mens de kvindelige bypræster lægger vægten på sjælesorg. Inden vi gør billedet alt for enkelt, må vi dog erindre, at prisen for overblik er forenklinger: Bag den enkle betegnelse for hver præstetype gemmer der sig en hel vifte af opgaver, som fremgår af arbejdsprofilerne i Figur 6 til Figur 15.

---

²⁰ Af Tabel 23 ser vi, at hele 27% af denne gruppe hører under den præstetype, der især tager sig af organisatorisk arbejde.

7. Bilagstabeller til klyngeanalyser

Fælles for underpunkterne i dette afsnit er, at svarpersonerne ikke kan vægtes i forbindelse med analyserne af de ubesvarede spørgsmål og klyngeanalyserne, mens det er muligt efterfølgende at vægte personer som beskrevet i afsnit 1. For at skabe konsistens er de 20 præster, hvor det pga. manglende oplysninger ikke er muligt at beregne en vægt, på forhånd udelukket fra alle analyser. Det samlede antal uvægtede personer er således 256.

7.1. undervisning

7.1.1. Analyse af ubesvarede spørgsmål

I dette afsnits analyse er det ikke muligt at vægte præsterne som beskrevet i afsnit 1. Udgangspunktet for analysen er, at jeg har valgt de 9 variabler til at indgå heri, der fremgik af Tabel 1, og da en person kun kan indgå i analysen, hvis den pågældende har besvaret alle 9 spørgsmål, vil jeg først undersøge, dels hvor mange, der vil falde ud under analysen, og dels hvor tæt de frafaldne er på at kunne komme med. Det ses af denne tabel:

Tabel 24: Mønstre i ubesvarede spørgsmål fra Tabel 1, side 6

Antal personer	Mønster i ubesvarede spørgsmål ¹									Antal personer med gyldige svar ²
	B26.1	B28.1	B31.1	B32.1	B34.1	B35.1	B36.1	B37.1	B38.1	
218										218
8		X								226
8	X									226
1	X			X						228
1				X						219
3						X				221
1					X	X				222
2			X		X					221
1			X							219
4									X	222
1							X		X	225
2							X			220
1					X		X			221
1							X	X		222
1								X		219
1	X	X					X			237
1			X	X	X					223
1					X	X	X	X	X	233

1. Spørgsmålene er kun anført med variabelnavne. Deres nærmere indhold ses af Tabel 1.
2. Antal personer med gyldige svar på alle spørgsmål, hvis der ses bort fra de spørgsmål, der er markeret med X.

Vi ser først, at 218 af de 256 personer umiddelbart kan indgå, fordi de har besvaret alle 9 spørgsmål. Herefter ser vi, at 8 personer ikke har besvaret B28.1. Hvis dette spørgsmål udgik, ville 226 personer kunne indgå i analysen, jf. kolonnen yderst til højre. En gennemgang af svarmønstrene viser, at 28 personer har besvaret 8 af de 9 spørgsmål, mens 7 personer har besvaret 7 af de 9 spørgsmål.

Da vi må forvente, at der også vil være frafald ved de øvrige fem klyngeanalyser, da frafaldet vil ramme delvis forskellige personer i de forskellige analyser, og da kun personer, der indgår i alle 6 analyser kan være med i den endelige bestemmelse af præstetyperne, bør vi allerede nu overveje, om nogle af dem, der umiddelbart glider ud, alligevel kan komme til at indgå.

Det er nærliggende at se nærmere på de 35 personer, der har besvaret 7-8 af de 9 spørgsmål. Da gevinsten ved at acceptere to ubesvarede spørgsmål frem for kun ét blot er en vækst fra 28 til 35 personer, foretrækker jeg en stram kurs i denne sammenhæng. Jeg udvælger derfor de 28 personer, der har besvaret 8 af de 9 spørgsmål og foretager derefter en såkaldt imputering. Tankegangen er her, at man med udgangspunkt i svarene for de 8 spørgsmål beregner, hvad der vil være det mest sandsynlige svar på det ene ubesvarede spørgsmål²¹. Resultatet er derfor, at 246 af de 256 personer kommer med i klyngeanalysen. Disse 246 svarer til 229 fuldtidsstillinger.

7.1.2. Resultat

Tabel 25: Data til Figur 1: Antal møder/arrangementer på et år

	Undervisningsopgaver						Total		
	Få			Mange			Gen-nem-snit	Nedre kvartil (25%)	Øvre kvartil (75%)
	Gen-nem-snit	Nedre kvartil (25%)	Øvre kvartil (75%)	Gen-nem-snit	Nedre kvartil (25%)	Øvre kvartil (75%)			
Antal faglige drøftelser om kristendom-religion med lærere ***	1,3	0	2	3,1	0	3	2,0	0	3
Antal møder/telefonsamtaler med andre pædagogiske institutioner ***	1,2	0	2	3,4	0	5	2,0	0	3
Antal møder med voksenundervisning af dåbsforældre ***	,2	0	0	10,2	0	18	3,8	0	0
Antal møder med undervisning i forbindelse med voksendåb ***	,6	0	0	1,6	0	2	1,0	0	1
Antal møder med voksenundervisning af brudepar ***	,1	0	0	3,1	0	5	1,2	0	0
Antal møder med undervisning af institutionspersonale *	,2	0	0	,7	0	0	,4	0	0
Antal arr. med studiekredse ***	1,9	0	3	3,6	0	7	2,5	0	4
Antal arr. med kirkehøjskole ***	1,1	0	1	3,3	0	5	1,9	0	4
Antal arr. med bibelkredse ***	,4	0	0	4,2	0	9	1,8	0	0

Note 1: Som et mål for de to gruppers forskellighed, når alle 9 variabler betragtes under ét anvendes Wilks Lambda, hvis værdi kan variere fra 0 til 1. Værdien 1 er udtryk for, at grupperne har samme gennemsnit på alle 9 variabler, mens værdier tæt på 0 udtrykker, at grupperne har forskellige gennemsnit.

Note 2: Wilks Lambda = 0,47 ($p < 0,001$). Det vil sige at de to grupper har stærkt signifikant forskellige gennemsnit på dimensionen undervisningsopgaver (dvs. de 9 variabler betragtet under ét). Derfor giver det mening at betragte forskellene på hvert af de 9 spørgsmål. Med en enkelt undtagelse er

²¹ Denne imputering finder sted med multivariat regression som beskrevet i M. Hill, 1997, s. 41ff. og i Lösel & Wüstendörfer, 1974.

testresultatet for hver af disse markeret med ***. Det betyder, at de to grupper også er stærkt signifikant forskellige på hvert af disse spørgsmål.

7.2. Antallet af gudstjenester og kirkelige handlinger

7.2.1. Antal handlinger fordelt på de to undervisningsklynger

Tabel 26: Antal gudstjenester, kirkelige handlinger m.v. i 2003

	Undervisningsopgaver						Total		
	Få			Mange			Gen-nem-snit	Mini-mum	Maxi-mum
	Gen-nem-snit	Mini-mum	Maxi-mum	Gen-nem-snit	Mini-mum	Maxi-mum			
Antal gudstjenester på søn- og helligdage i pastoratet -	55,8	1,0	124,0	52,0	1,0	158,0	54,4	1,0	158,0
Antal gudstjenester på søn- og helligdage udenfor pastoratet -	6,5	,0	30,0	5,6	,0	23,0	6,1	,0	30,0
Antal hverdagsgudstjenester i pastoratet *	5,5	,0	49,0	8,0	,0	28,0	6,4	,0	49,0
Antal dåb du har udført i pastoratet ***	28,4	,0	75,0	34,9	2,0	90,0	30,8	,0	90,0
Antal dåb du har udført udenfor pastoratet -	1,7	,0	10,0	1,3	,0	8,0	1,5	,0	10,0
Antal vielser du har udført i pastoratet -	8,3	,0	23,0	9,4	,0	30,0	8,7	,0	30,0
Antal vielser du har udført udenfor pastoratet -	1,4	,0	20,0	1,2	,0	5,0	1,3	,0	20,0
Antal konfirmandhold i løbet af skoleåret 2003-2004 (eksklusiv minikonfirmander) **	1,7	,0	4,0	2,0	,0	5,0	1,8	,0	5,0
Antal bisættelser-begravelser du har udført i pastoratet **	19,9	,0	50,0	24,5	6,0	66,0	21,6	,0	66,0
Antal bisættelser-begravelser du har udført udenfor pastoratet -	4,0	,0	31,0	4,2	,0	35,0	4,1	,0	35,0
Antal udsyngninger og urnenedsættelser -	1,9	,0	15,0	1,7	,0	10,0	1,8	,0	15,0
Antal udkald til hjemmeberetninger +	2,6	,0	15,0	4,5	,0	56,0	3,3	,0	56,0

Note: Wilks Lambda = 0,88 ($p < 0,007$). Det vil sige at de to grupper har signifikant forskellige gennemsnit på de 12 oplysninger om antal opgaver, når de betragtes under ét, men W.L.-kvotienten er betydeligt højere end vi så ved Tabel 25. Det viser sig ved, at grupperne reelt kun har forskellige gennemsnit på fem af de 12 oplysninger, jf. testresultaterne og cellerne markeret med fed.

7.2.2. Analyse af ubesvarede spørgsmål

Datasættet indeholder, som nævnt på side 39, 256 personer, der efterfølgende kan vægtes, og deres mønstre af ubesvarede spørgsmål ses af næste tabel:

Tabel 27: Mønstre af ubesvaret i de 12 spørgsmål fra Tabel 2

Antal personer	Mønstre i ubesvarede spørgsmål												Antal personer med gyldige svar ¹	
	A01	A02	A04	A05	A06	A07	A08	A09	A10	A11	A12	A13		
246														246
1				X										247
1										X				247
1							X							247
1												X		247
1											X	X		248
2					X									248
1	X													247
1		X	X											247
1	X	X	X	X	X	X	X		X	X	X	X		256

1. Antal personer med gyldige svar på alle spørgsmål, hvis der ses bort fra de spørgsmål, der er markeret med X.

Vi ser, at 10 personer af de 256, der kan tilregnes en vægt, har undladt at svare på et eller flere af de 12 spørgsmål. Endvidere viser det sig, at 7 af disse kun har undladt at besvare et enkelt af dem. Da disse 7 samtidig indgår i klyngeanalysen af undervisningsopgaver, vælger jeg at foretage imputering af det manglende svar som beskrevet i afsnit 7.1.1.

7.2.3. Resultat

Imputeringen fører til at $246 + 7 = 253$ personer²² kan deltage i klyngeanalysen, der resulterer i følgende inddeling:

Tabel 28: Inddeling af præster efter antal gudstjenester og kirkelige handlinger

Antal gudstjenester/ kirkelige handlinger		Antal	Procent	Procent af gyldige
Gyldige	Få	170	66,4	68,0
	Mange	80	31,3	32,0
	Total	250	97,7	100,0
Ikke gyldige	Udenfor klynge 1-2	1	,4	
	Udenfor klynge 1-2	1	,4	
	Udenfor klynge 1-2	1	,4	
	Udenfor klyngeanalysen	3	1,2	
	Total	6	2,3	
Total		256	100,0	

²² Da vægtning ikke kan indgå i selve klyngeanalysen, er dette opgjort som uvægtede antal.

Tabellen viser, at 12 personer ligger udenfor de to grupper, som klyngeanalysen resulterer i. 3 af disse er udenfor, fordi de havde mere end ét af de 12 spørgsmål som ubesvarede, mens tre personer, der var med i analysen ender med en placering uden for klynge 1 eller 2, fordi deres svarmønster skiller sig så meget ud, at de hver i sær udgør en selvstændig klynge med kun én person. Disse miniklynger lades derefter ude af betragtning.

Den følgende tabel viser, hvorledes de to store klynger, som vi arbejder videre med, har svaret på de 12 spørgsmål, der indgår i klyngeanalysen:

Tabel 29: Data til Figur 2: Antal gudstjenester og kirkelige handlinger for to grupper af præster

	Antal gudstjenester/kirkelige handlinger					
	Mange			Få		
	Gen-nem-snit	Nedre kvartil (25%)	Øvre kvartil (75%)	Gen-nem-snit	Nedre kvartil (25%)	Øvre kvartil (75%)
Antal gudstjenester på søn- og helligdage i pastoratet? ***	87	78	98	37	29	50
Antal gudstjenester på søn- og helligdage udenfor pastoratet? ***	11	8	14	4	0	5
Antal hverdagsgudstjenester i pastoratet? *	5	2	6	7	2	10
Antal dåb du har udført i pastoratet? -	29	15	39	31	20	41
Antal dåb du har udført udenfor pastoratet? ***	2	0	4	1	0	2
Antal vielser du har udført i pastoratet? +	10	5	13	8	4	12
Antal vielser du har udført udenfor pastoratet? *	2	1	2	1	0	2
Antal konfirmandhold i løbet af skoleåret 2003-2004? (eksklusiv minikonfirmander) -	2	1	2	2	1	2
Antal bisættelser-begravelser du har udført i pastoratet? -	21	14	27	22	12	29
Antal bisættelser-begravelser du har udført udenfor pastoratet? -	4	2	5	4	1	5
Antal udsyngninger og urnenedsættelser? **	3	0	5	1	0	2
Antal udkald til hjemmeberetninger? -	3	1	3	3	0	4

Note: Wilks Lambda = 0,27 (p < 0,001).

7.3. Folkelig formidling – 1. forsøg

7.3.1. Analyse af ubesvarede spørgsmål

Mønstrene af ubesvarede spørgsmål vedrørende variablerne fra Tabel 3 ser sådan ud:

Tabel 30: Mønstre af ubesvaret i de 16 spørgsmål fra Tabel 3

Antal personer	Mønster i ubesvarede spørgsmål															Antal personer med gyldige svar ¹	
	C40	C42	C43	C45	C46	C47.4R	C48.1	C49.12	C50.1	C52.1	C52.2	C52.3	C52.4	C52.5	C52.6		C52.7
188																	188
11	X																199
2	X							X									216
15								X									203
3								X	X								218
12									X								200
1					X				X								202
1					X												189
1														X			189
1															X		189
2																X	190
7						X											195
1							X										189
1			X														189
1	X	X	X														201
1	X		X		X			X									220
1			X		X			X									206
1	X							X	X								232
1							X								X	X	193
2										X	X	X	X	X	X	X	194
1						X				X	X	X	X	X	X	X	202
1		X		X				X		X	X	X	X	X	X	X	210
1	X	X	X	X				X		X		X	X	X	X	X	223

1. Antal personer med gyldige svar på alle spørgsmål, hvis der ses bort fra de spørgsmål, der er markeret med X.

Vi ser umiddelbart, at 188 personer har besvaret alle 16 spørgsmål og derfor kan indgå i klyngeanalysen. En nærmere betragtning viser, at 52 personer kun mangler at svare på ét af spørgsmålene, 6 mangler af svare på to af dem, mens de resterende 10 personer har 3-11 ubesvarede spørgsmål.

Den stramme kurs, hvor vi kun accepterer ét ubesvaret spørgsmål, fortsættes her, da det vil inddrage yderligere 52 personer i analysen, mens en lempelse til to ubesvarede kun fjører 6 ekstra til. Der foretages altså imputering for disse 52 personer, hvorved (uvægtet) 240 kan indgå i analysen.

7.3.2. Resultat

Resultatet af analysen er fire klynger, der har følgende svar på de 16 variabler:

Tabel 31: Fire klyngers gennemsnitssvar på 16 spørgsmål om folkelig formidling

	Gruppetdannelse om folkelig formidling			
	1	2	3	4
Antal sognemøder-sogneaftener (inkl koncerter) i pastoratet? ***	12	37	13	28
Antal egne foredrag afholdt i pastoratet? *	2	3	2	3
Antal egne foredrag afholdt udenfor pastoratet? ***	3	3	2	13
Antal dage til menighedsrejser og udflugter? -	2	2	2	2
Antal gange du har fremvist kirker? **	8	4	4	6
Redigerer du kirkeblad? -	1	1	1	1
Redigerer du en hjemmeside for sognet? -	0	0	0	0
Antal pressekontakter pr. år ***	41	6	11	44
Antal annoncer/pressemeddelelser ***	11	2	6	14
Involveret i Højskoleforening -	0	0	0	0
Involveret i idrætsforening **	,5	,2	,2	,1
Involveret i spejderarbejde -	0	0	0	1
Involveret i lokalhistorisk arkiv -	0	0	0	0
Involveret i skolebestyrelse -	0	0	0	0
Involveret i borgerforening -	0	0	0	0
Involveret i anden forening ***	1	0	0	0

Det mest påfaldende er, at de fire klynger ikke adskiller sig signifikant fra hinanden på 8 af de 16 spørgsmål. Derfor bliver min konklusion at analysen bør gentages med udeladelse af disse 8 spørgsmål, hvorfor jeg ikke går nærmere ind i en beskrivelse af tabellen.

7.4. Folkelig formidling – 2. forsøg

7.4.1. Analyse af ubesvarede spørgsmål

Tabel 32: Mønstre af ubesvaret i de 8 spørgsmål fra Tabel 3, der ikke er markeret med (-)

Antal personer	Mønster i ubesvarede spørgsmål								Antal personer med gyldige svar ¹
	C40	C42	C43	C46	C49.12	C50.1	C52.2	C52.7	
198									198
11	X								209
2	X				X				226
15					X				213
3					X	X			228
12						X			210
1				X		X			212
1				X					199
3								X	201
3							X	X	204
1		X			X		X	X	220
1	X	X	X		X			X	232
1	X	X	X						211
1			X						199
1			X	X	X				216
1	X		X	X	X				230
1	X				X	X			242

1. Antal personer med gyldige svar på alle spørgsmål, hvis der ses bort fra de spørgsmål, der er markeret med X.

Vi ser umiddelbart, at 198 personer har besvaret alle 8 spørgsmål og derfor kan indgå i klyngeanalysen. En nærmere betragtning viser, at 43 personer kun mangler at svare på ét af spørgsmålene, 9 mangler af svare på to af dem, mens de resterende 6 har 3-5 ubesvarede spørgsmål.

Det er fristende at løse den stramme kurs lidt og acceptere to ubesvarede spørgsmål, da det vil føje ekstra 52 personer til analysen. Da analysen imidlertid kun omfatter 8 spørgsmål, og 2 ubesvarede derved betyder manglende svar på 25% af spørgsmålene, vil jeg holde fast med den stramme kurs og kun imputere værdier for de 43 personer med blot ét ubesvaret. Resultatet er, at (uvægtet) 241 kan indgå i analysen, svarende til 226 fuldtidsstillinger (= personerne vægtet).

7.4.2. Resultat

Tabel 33: Data til Figur 3: Antal folkelige formidlingsopgaver på et år

	Folkelige formidlingsopgaver					
	Få			Mange		
	Gen-nem-snit	Nedre kvartil (25%)	Øvre kvartil (75%)	Gen-nem-snit	Nedre kvartil (25%)	Øvre kvartil (75%)
Antal sognemøder/ sogneaftener (inkl koncerter) i pastoratet *	17,7	9,0	22,8	22,0	10,0	30,5
Antal egne foredrag afholdt i pastoratet +	1,7	,0	2,0	2,3	,0	3,7
Antal egne foredrag afholdt udenfor pastoratet ***	2,5	,0	4,0	8,3	1,0	11,8
Antal gange du har fremvist kirker ***	4,3	1,0	6,0	7,6	2,0	9,7
Antal pressekontakter pr. år ***	10,1	,0	14,5	42,3	24,0	48,0
Antal annoncer/ pressemeddelelser du udarbejder i 2003 ***	5,8	,0	10,0	12,1	3,0	20,0
Involvering i idrætsforening *	,2	,0	,0	,3	,0	1,0
Involvering i anden forening +	,4	,0	1,0	,5	,0	1,0

Note 1: Wilks Lambda = 0,54 ($p < 0,001$)

Note 2: Der er foretaget ensidede tests.

7.5. sjælesorg

7.5.1. Analyse af ubesvarede spørgsmål

Tabel 34: Mønstre af ubesvaret i de 9 spørgsmål fra Tabel 4

Antal personer	Mønster i ubesvarede spørgsmål									Antal personer med gyldige svar ¹
	E61.1_2G	E61.2_2G	E61.3_2G	E61.4_2G	E61.5_2G	E61.6_2G	E61.7_2G	E61.8_2G	E61.9_2G	
224										224
2							X			226
2							X	X		232
4								X		228
1								X	X	231
2									X	226
3					X					227
1					X			X		232
1				X						225
1			X	X						227
1			X							225
2			X			X				230
3						X				227
1	X									225
1	X			X	X					230
1				X			X			228
1		X	X	X		X	X	X	X	245
4	X	X	X	X	X	X	X	X	X	256
1		X			X	X		X	X	239

1. Antal personer med gyldige svar på alle spørgsmål, hvis der ses bort fra de spørgsmål, der er markeret med X.

Vi ser umiddelbart, at 224 personer har besvaret alle 9 spørgsmål og derfor kan indgå i klyngeanalysen. En nærmere betragtning viser, at 17 personer kun mangler at svare på ét af spørgsmålene, 8 mangler af svare på to af dem, mens de resterende 7 personer har 3-9 ubesvarede spørgsmål.

Den stramme kurs, hvor vi kun accepterer ét ubesvaret spørgsmål, fortsættes her, da det vil inddrage yderligere 17 personer i analysen, mens en lempelse til to ubesvarede kun føjer 8 ekstra til. Der foretages altså imputering for disse 17 personer, hvorved (uvægtet) 241 kan indgå i analysen.

7.5.2. Resultat

Tabel 35: Data til Figur 4: Gennemsnitsscorer for sjælesorgssamtaler i forskellige situationer

Situationer med sjælesorgssamtaler	Score for sjælesorgssamtaler		
	Lav (N=135)	Middel (N=78)	Høj (N=28)
Kirkelige handlinger ***	,3	,6	,7
Husbesøg ***	,1	,5	1,0
Hverdagsituation ***	,2	,8	1,0
Pr. telefon ***	,1	,7	,9
Pr. email ***	,0	,1	,4
Mærkedage (år) ***	,1	,3	,9
Forældrekontakt (år) ***	,1	,5	1,0
Institutionspersonale (år) ***	,0	,3	,9
Uanmeldt i præsteboligen (år) ***	,2	,6	,9

Note 1: Wilks Lambda = 0,116 ($p < 0,001$).

Note 2: Som det fremgik af noten til Tabel 4 er variablerne kodet således, at
0 = 0-4 gange og
1 = 5+ gange.

Tabellens talværdier kan læses som procenttal på denne måde:

- * 0,0 betyder, at 0% af præster i klyngen har haft 5 samtaler eller mere, dvs. at alle i gruppen har haft 0-4 samtaler
- * 1,0 betyder, at alle præster i klyngen har haft 5 samtaler eller mere
- * 0,5 betyder, at 50% af præsterne i gruppen har haft 5 samtaler eller flere, mens den anden halvdel har haft 0-4 samtaler.
- * 0,3 betyder, at 30% af præsterne i gruppen har haft 5 samtaler eller flere osv.

7.6. Organisationsarbejde

7.6.1. Analyse af ubesvarede spørgsmål

Tabel 36: Mønstre af ubesvaret i de 8 spørgsmål fra Tabel 5, der ikke er markeret med (-)

Antal personer	Mønster i ubesvarede spørgsmål								Antal personer med gyldige svar ¹
	F69	F70.2	F72	F74	F78	G86	G87	J113	
218									218
4						X			222
3						X	X		227
2							X		220
1			X				X		230
9			X						227
1	X		X						233
5	X								223
3								X	221
6		X							224
1				X					219
2			X	X					230
1					X				219

1. Antal personer med gyldige svar på alle spørgsmål, hvis der ses bort fra de spørgsmål, der er markeret med X.

Vi ser umiddelbart, at 218 personer har besvaret alle 8 spørgsmål og derfor kan indgå i klyngeanalysen. En nærmere betragtning viser, at 31 personer kun mangler at svare på ét af spørgsmålene, mens de resterende 7 mangler af svare på to af dem.

Derfor foretages imputering for 31 personer, hvorved der (uvægtet) kan indgå 249 personer i analysen.

7.6.2. Resultat

Tabel 37: Data til Figur 5: Nøgletal for administrativt og organisatorisk arbejde

	Organisatorisk arbejde	
	Få opgaver	Mange opgaver
Antal menighedsrådsmøder i pastoratet i 2003 **	12,7	14,1
Andel, der har haft sekretærfunktionen i menighedsrådet i løbet af 2000-2004 **	24%	9%
Antal udvalgsmøder du har deltaget i i pastoratets menighedsråd i 2003 ***	4,6	18,0
Andel, der er involveret i pastoratets byggesager **	58%	75%
Andel, der er involveret i ansættelse og afskedigelse af medarbejdere, stillingsnormeringer mv. ***	70%	91%
Andel, der har opgaver i andre landsdækkende organisationer -	15%	22%
Andel, der har tillidshverv (feks tillidsmand-sikkerhedsrepræsentant) *	8%	19%
Andel, der har ansvar for for kirkebogsføringen +	69%	58%

Note: Wilks Lambda = 0,425 ($p < 0,001$)

8. Bilagstabel til præstetypernes arbejdsprofil

Tabel 38: Præstetypernes gennemsnitlige z-score for 46 arbejdsopgaver

	Præstetyper											
	Få opgaver	Organisatoriske opgaver	Især sjælesorg	Især undervisning	Gudstj./kirkelige handl.	Sjælesorg & organisation	Gudstj. & sjælesorg	Undervisning & organisation	Sjælesorg, undervisning & organisation	Mange opgaver	Samling af små klynger	
Arbejdsopgaver												
Gudstj. i pastoratet	-,83	-,51	-,62	-,52	1,19	-,58	1,32	-,52	-,44	-,68	,67	
Gudstj. udenfor past	-,55	-,49	,23	-,41	,97	-,56	,89	-,43	-,15	-,37	,43	
Hverdagsgudstj. i pastoratet	-,35	,19	-,12	-,36	-,36	,12	-,52	,09	,52	,55	,01	
Dåb i pastoratet	-,44	,01	-,29	,25	-,34	,27	,03	,33	,08	,17	,06	
Dåb udenfor pastorat	-,39	,01	,27	-,47	,49	-,31	,63	-,39	-,20	,14	,17	
Vielser i pastorat	-,44	-,26	-,04	-,08	-,24	,03	,46	,04	,11	,16	,17	
Vielser udenfor pastorat	-,17	-,14	,16	-,31	,13	-,25	,38	-,34	-,31	,22	,05	
Konfirmandhold	-,34	,04	,12	-,27	-,20	-,21	-,11	,52	-,18	,20	,15	
Begravelse i pastorat	-,47	,01	-,42	,62	-,06	,01	-,08	,29	,19	,30	,13	
Begravelse udenfor pastorat	-,18	-,05	,25	-,31	-,05	,03	,00	,09	-,31	,09	-,03	
Udsyngning	-,41	-,36	-,03	-,47	-,09	,45	,53	-,17	-,21	-,10	,21	
Hjemmeberetninger	-,22	-,22	-,18	-,08	-,34	,10	-,16	-,14	-,15	,35	,03	
Samtaler v/kirkelige handlinge	-,74	-,02	,00	-,46	-,29	,29	,26	,32	,59	,49	,01	
Samtaler v/husbesøg	-,52	-,72	,36	-,53	-,17	,82	,34	-,59	,46	,59	,20	
Samtaler v/hverdagsituatione	-,41	-,84	,12	-,56	-,29	,97	,57	-,94	,83	,96	,20	
Samtaler pr. telefon	-,49	-,58	,36	-,51	-,62	,49	,66	-,77	1,11	,50	,12	
Samtaler pr. email	-,11	-,38	,30	-,33	-,33	-,08	-,01	-,33	,61	,79	-,10	
Samtaler v/mærkedage	-,51	-,43	,24	-,42	,21	-,12	,73	-,35	,23	,60	,13	
Samtaler v/forældrekontakt	-,55	-,35	,20	-,74	-,59	,54	,71	-,36	,73	,35	,21	
Samtaler m/institutionspersonale	-,41	-,41	,33	-,11	-,35	,03	1,03	-,52	,53	,51	,02	
Samtaler uanmeldt i præstebolig	-,21	-,42	,46	-,80	-,65	,61	,42	-,33	,30	,26	,13	
Menighedsrådsmøder	-,56	-,03	-,73	-,38	,19	,20	,41	-,60	-,14	-,20	,45	
Sekretær for rådet	-,39	-,44	,20	-,44	,84	-,33	,89	-,44	-,48	-,18	,35	

(Tabel 38 fortsat)

	Præstetyper ¹										
	Få opgaver	Organisatoriske opgaver	Især sjælesorg	Især undervisning	Gudstj./kirkelige handl.	Sjælesorg & organisation	Gudstj. & sjælesorg	Undervisning & organisation	Sjælesorg, undervisning & organisation	Mange opgaver	Samling af små klynger
Arbejdsopgaver											
Udvalgsmøder	-,71	,71	-,68	-,80	-,69	,89	-,82	,70	,67	,37	,23
Byggesager	-,46	-,13	-,34	-,88	,15	,12	,70	,04	,20	,49	,33
Personaleadm.	-,73	,22	-,09	-,14	-,06	,11	,25	,19	,50	,26	,15
Landsdækkende org.	,00	-,12	-,15	-,26	,09	-,09	-,48	,30	,05	,56	-,03
Tillidshverv	-,41	-,14	-,22	-,41	,23	,03	,17	,16	,07	,82	,15
Kirkebogsføring	-,49	-,62	,08	-,05	,77	,05	,35	-,55	-,30	,47	,37
Religionslærere	-,36	-,18	,05	,10	-,46	-,15	-,08	,87	,35	,58	-,07
Andre pæd. inst.	-,37	-,16	-,12	-,11	-,27	-,25	-,31	,33	1,86	,54	-,10
Dåbsforældre	-,33	-,33	-,32	,77	-,29	-,33	-,33	1,09	,65	,15	-,09
Voksendåb	-,28	,02	-,18	-,12	-,43	,08	-,27	,73	,63	,37	-,05
Brudepar	-,33	-,33	-,33	,99	-,27	-,33	-,33	,98	,50	-,09	,00
Institutionspersonale	-,11	-,15	,17	,98	-,16	-,12	-,20	,04	,06	,18	-,09
Studiekredse	-,31	-,09	-,27	-,27	-,38	-,26	,40	,82	,01	,35	,06
Kirkehøjskole	-,09	-,23	-,24	,53	-,30	-,08	-,54	,42	,21	,86	-,04
Bibelkredse	-,38	-,29	-,24	,78	-,24	-,37	-,32	,62	-,02	,60	,14
Sogneafteener	-,17	,33	-,25	,16	-,53	-,02	-,54	,52	,25	,36	,06
Foredrag i pastorat	-,25	-,10	-,31	-,39	-,43	-,21	,13	,06	,44	-,06	,28
Foredrag udenfor pastorat	-,33	-,23	-,34	-,29	-,27	-,23	-,13	-,10	-,12	,39	,46
Fremvisning af kirker	-,45	-,24	,00	-,06	-,06	-,13	,71	-,37	-,32	,51	,20
Pressekontakt	-,38	-,35	-,17	-,32	-,16	-,22	-,24	-,32	-,21	1,09	,43
Annoncer/pressemeddelelser	-,39	-,34	-,21	-,35	-,10	-,33	,23	-,25	,00	1,00	,35
Idrætsforening	-,12	-,31	,16	,04	-,18	,47	,42	-,24	,46	-,08	,01
Anden forening	-,70	-,15	-,03	,01	,18	,07	-,26	,44	,32	,46	,14

1.

De opgaver, der har relativ stor betydning for den enkelte præstetype, er markeret med <fed>. Da antallet og tyngden af sådanne opgaver varierer fra type til type, er disse markeringer ikke baseret på en bestemt numerisk grænse, men på et skøn.

9. Bilagstabeller til korrespondanceanalyserne

9.1. Præstetyper relateret til køn og alder

Tabel 39: Nøgletal for dimensionerne

Dimension	Egen- værdi ¹	Inerti ²	Test- størrel- sen chi-2	Sig.	Andelen af inertien		Egenværdi for Konfidens			
					Pr. dimen- sion	Kumu- leret	Standard- afvigelse	Korrelation mellem dimensionerne		
								2	3	4
1	,500	,250			,508	,508	,066	,194	,115	,033
2	,369	,136			,277	,784	,065		-,008	-,157
3	,273	,074			,151	,936	,076			,005
4	,166	,028			,056	,991	,081			
5	,065	,004			,009	1,000				
Samlet mål		,492	69,506	,011 ³	1,000	1,000				

1. Et udtryk for sammenhængen mellem række- og kolonnevariablerne opgjort pr. dimension.

2. Inerti = kvadratet af egenværdien. Den samlede inerti er et udtryk for "spredningen af profilerne i det multidimensionale rum" (Høyen, 2004, s. 100). Høj inerti betyder her, at udbredelsen af de forskellige præstetyper er klart forskellig for de forskellige grupper af præster, der er dannet ud fra oplysningerne om køn og alder. Høj inerti medfører lav p-værdi (jf. note 3) og stor spredning af punkterne.

3. Dette er p-værdien for Chi-2-testen af nul-hypotesen, som lyder: Der er ingen forskel mellem fordelingen af præstetyper på de forskellige præstegrupper, der er dannet ud fra oplysningerne om køn og alder. Vi ser, at denne nul-hypotese må afvises.

Tabel 40: Oversigt over rækkepunkterne

Præstetyper	Masse	Koordinaterne pr. dimension			Inerti	Bidrag					
		1	2	3		Punktets bidrag til dimensionens inerti			Dimensionens bidrag til punktets inerti		
						1	2	3	1	2	3
Få opgaver	,152	,256	,153	,067	,008	,020	,010	,002	,628	,166	,023
Organisatoriske opg	,143	-,035	-,640	-,266	,037	,000	,159	,037	,002	,590	,075
Sjælesorg	,110	,907	1,219	-,650	,118	,180	,441	,170	,382	,509	,107
Undervisning	,076	-1,401	,893	,678	,107	,299	,165	,128	,698	,209	,089
Gudstjenester/ kirkelige handlinger	,088	-1,078	,330	-,034	,056	,206	,026	,000	,909	,063	,000
Sjælesorg/ organisatoriske opg.	,092	,160	-,128	,311	,008	,005	,004	,033	,153	,073	,317
Gudstjenester/ sjælesorg	,071	-,718	-,559	-,341	,033	,073	,060	,030	,547	,245	,067
Undervisning/ organisatoriske opg	,115	,716	-,277	,954	,061	,118	,024	,384	,480	,053	,464
Sjælesorg/ undervisning/ organisatoriske opg.	,085	-,341	-,562	-,825	,031	,020	,073	,213	,158	,317	,505
Mange opgaver	,067	,766	-,460	,102	,032	,079	,039	,003	,615	,164	,006
Aktiv totalværdi	1,000				,492	1,000	1,000	1,000			

Tabel 41: Oversigt over kolonnepunkterne

Køn og alder	Masse	Koordinaterne pr. dimension				Bidrag					
		1	2	3	Inerti	Punktets bidrag til dimensionens inerti			Dimensionens bidrag til punktets inerti		
						1	2	3	1	2	3
M 30-44 år	,163	,282	-,648	,795	,065	,026	,186	,377	,100	,391	,434
M 45-54 år	,173	,155	-,352	-,071	,013	,008	,058	,003	,155	,589	,018
M 55-69 år	,195	-1,189	,529	,333	,164	,551	,148	,079	,837	,122	,036
K 30-44 år	,213	,206	,479	-,608	,053	,018	,132	,289	,085	,341	,406
K 45-54 år	,134	-,274	-,926	-,658	,070	,020	,312	,213	,072	,611	,228
K 55-69 år	,122	1,241	,704	,296	,127	,377	,164	,039	,739	,175	,023
Aktiv totalværdi	1,000				,492	1,000	1,000	1,000			

9.2. Præstetyper relateret til anciennitet og urbanisering

Tabel 42: Nøgletal for dimensionerne

Dimension	Egen-værdi	Inerti	Test-størrel-sen chi-2	Sig.	Andelen af inertien		Egenværdi for Konfidens	
					Pr. dimen-sion	Kumu-leret	Standard-afgivelse	Korre-lation 2
1	,695	,483			,597	,597	,056	,107
2	,428	,183			,227	,823	,069	
3	,301	,090			,112	,935		
4	,186	,035			,043	,978		
5	,134	,018			,022	1,000		
Samlet mål		,809	115,386	,000	1,000	1,000		

Tabel 43: Oversigt over rækkepunkterne

Præstetyper	Koordinaterne pr. dimension				Bidrag				
	Masse	1	2	Inerti	Punktets bidrag til dimensionens inerti		Dimensionens bidrag til punktets inerti		Total
					1	2	1	2	
Få opgaver	,151	-,151	,483	,026	,005	,082	,090	,572	,662
Organisatoriske opgaver	,144	,601	-,991	,104	,075	,330	,346	,580	,927
Især sjælesorg	,104	,415	,207	,038	,026	,010	,323	,050	,373
Især undervisning	,074	,128	,899	,032	,002	,140	,027	,810	,836
Især gudstjenester og kirkelige handlinger	,095	-1,908	-,177	,246	,496	,007	,973	,005	,978
Sjælesorg & organisation	,091	,122	,835	,044	,002	,149	,022	,624	,645
Gudstj. & sjælesorg	,070	-1,568	-,631	,147	,248	,065	,816	,081	,897
Undervisning & organisation	,114	,743	-,381	,062	,090	,039	,702	,114	,815
Sjælesorg & undervisning	,084	,533	-,584	,041	,035	,067	,406	,301	,707
Mange opgaver	,074	,458	,804	,069	,022	,111	,156	,297	,453
Aktiv totalværdi	1,000			,809	1,000	1,000			

Tabel 44: Oversigt over kolonnepunkterne

Anciennitet og urbanisering	Koordinaterne pr. dimension				Bidrag				
	Masse	1	2	Inerti	Punktets bidrag til dimensionens inerti		Dimensionens bidrag til punktets inerti		Total
					1	2	1	2	
0-6½ år i by	,242	,663	-,552	,119	,153	,173	,619	,265	,885
7-14 år i by	,180	,597	-,163	,078	,093	,011	,575	,026	,601
15-36 år i by	,165	,343	1,245	,135	,028	,598	,101	,815	,916
0-6½ år på land	,141	-,184	,434	,037	,007	,062	,091	,311	,402
7-14 år på land	,105	-,104	-,779	,089	,002	,149	,009	,307	,316
15-36 år på land	,166	-1,733	-,133	,352	,718	,007	,985	,004	,989
Aktiv totalværdi	1,000			,809	1,000	1,000			

10. Litteratur

- Andress, Hans-Jürgen, Jacques A. Hagenars & Steffen Kühnel, 1997: *Analyse von Tabellen und kategorialen Daten*, Springer Verlag
- Bortz, Jürgen, 1999: *Statistik für Sozialwissenschaftler*, Springer Verlag
- Brosius, Gerhard & Felix Brosius, 1995: *SPSS. Basesystem und Professional Statistics*, International Thomson Publishing
- Clausen, Sten-Erik, 1989: *Korrespondanseanalyse*, Norsk institutt for by- og regionsforskning
- Deichsel, G & H.J. Trampisch, 1985: *Clusteranalyse und Diskriminanzanalyse*, Gustav Fischer Verlag
- Delrapport 1 fra tænketanken til Københavns biskop, 1997
- Hill, MaryAnn, 1997: *SPSS Missing Value Analysis*, SPSS Inc.
- Høyen, Marianne, 2004: *Korrespondanceanalyse*, Akademisk Forlag
- Kreiner, Svend, 1999: *Statistisk problemløsning*, Jurist- og Økonomforbundets Forlag
- Lösel, Friedrich & Werner Wüstendörfer, 1974: Zum Problem unvollständiger Datenmatrizen, i: *Kölner Zeitschrift für Soziologie und Sozialpsychologie*, 1974, s. 342-357
- Mehta, Cyrus R. & Nitin R. Patel, 1995: *Exact tests 6.1. for Windows*, SPSS Inc.
- Norusis, Marija J., 1994: *SPSS Professional Statistics 6.1*, SPSS Inc.
- Rasmussen, Steen Marquard og Cecilie Rubow, 2003: *Billeder af Viborg Stift – kirkestatistik og kirkeliv*, Viborg Stifts Forlag
- Rosenlund, Lennart, 1995: Korrespondanse. Dataanalysens "magiske øye", i: *Sociologisk tidsskrift*, 1995, nr. 1, s. 55-78
- SPSS, 1999: *Advanced Models 9.0*, SPSS Inc.